

B verda

Barcelona verda. Desembre 2009 núm. 127

LA PORTADA

El pessebre sempre fascina. Aquest any, el de la plaça de Sant Jaume recupera les figures tradicionals de mida gran, situades en un

espai enjardinat, acollidor i hivernal que ha estat creat amb la col·laboració de futurs jardiners: els estudiants de l'IES Rubió i Tudurí.

3 Editorial

Avançar definint estratègies

4 Notícies

11 Opinió

Renovar-se per seguir endavant

12 Agenda 21 de Barcelona

Premis a l'acció

14 El personatge

Genoveva Català,
directora de l'Agència de Residus de Catalunya

16 B verda

20 Espai metropolità

El Parc de la Muntanyeta

22 Reportatge

Ciutats biodiverses

26 Paisatgisme

Jardins històrics i botànics del món

28 Eduquem per a la sostenibilitat

Seguint la pista a l'Orgànica

30 Apunts de jardineria

Fer les plantes a casa (3)

32 Fulls tècnics

Un patrimoni viu

35 Pàgines verdes

PUBLICACIÓ BIMESTRAL
Núm. 127 Desembre del 2009

PRESIDENTA
Imma Mayol i Beltran

VICEPRESIDENTA
Montserrat Sánchez Yuste

EDITA
PARCS I JARDINS DE BARCELONA INSTITUT MUNICIPAL
Tarragona, 173. 08014 Barcelona
tel.: 93 413 24 00
fax: 93 413 24 24
e-mail: parcsijardins@bcn.cat
www.bcn.cat/parcsijardins

DIRECTOR
Jordi Campillo

COORDINACIÓ
Noelia Rubio

CAP DE REDACCIÓ
Maria Rosa Salvadó

CONSELL DE REDACCIÓ
Maite Estrada, Patricia Falcone, Teresa Franquesa,
M. Alba Fransi, Dani García, Maria Molins, Margarita Parés,
Vicenç Ferrer, Montse Rivero, Coloma Rull

GESTIÓ, PRODUCCIÓ EDITORIAL I IMPRESSIÓ
El Tinter, S.A.L.
(empresa certificada ISO 9001, ISO 14001 i EMAS)
tel.: 93 357 00 50

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO
Imma Mayol, Observatori del Paisatge de Catalunya, Luis A.
Orive, Albert Punsola.
ASSESSOR LINGÜÍSTIC
Marià Pou Nadal

FOTOGRAFIA
Dani García, Alonso José Fernández, Manel Raya

FOTO PORTADA
Dani García

DISSENY I DIRECCIÓ D'ART
Ruiz+company

PUBLICITAT I PATROCINIS
José Luis Almudí

SECRETARIA I SUBSCRIPCIONS
Núria Ugena

TIRATGE
10.500 exemplars

Barcelona Verda no comparteix necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles publicats.

Copyright: Reproducció autoritzada amb indicació de la font. Se'n sol·licita còpia.

Aquesta revista utilitza la família tipogràfica Fedra.

Paper reciclat
Cyclus print Torras de 115 i 170 g

Editorial

Avançar definint estratègies

Quan s'acabi el 2009 ja farà dos anys i mig que l'Ajuntament de Barcelona, a través d'un acord de govern, va apostar per la creació d'una Àrea de Medi Ambient que permetés integrar la gestió conjunta dels espais verds, l'energia i la qualitat ambiental, la neteja i la gestió de residus, l'aigua, la biodiversitat o la qualitat de l'espai públic. Un àmbits d'actuació que s'estan desenvolupant mitjançant estratègies ambientals que han de fer possible el gran objectiu de Barcelona: ser una ciutat sostenible.

Un bon exemple, i recent, d'aquesta gestió integrada és la nova etapa de neteja i gestió de residus, que ha permès estendre l'orgànica a tota la ciutat i incorporar l'ús de vehicles ambientalment més eficients i la utilització generalitzada d'aigua freàtica. I és que el consum aigua municipal ja fa anys que es gestiona amb més eficàcia ambiental i econòmica, igual que l'enllumenat dels carrers de la ciutat, en què s'han substituït 6.600 punts de llum, amb la descontaminació lumínica i l'estalvi energètic consegüents. Sense oblidar les accions per a la millora de la qualitat i el foment d'energies més sostenibles o les actuacions municipals a favor de la biodiversitat a la ciutat. Mesures concretes que sumen per un entorn de qualitat.

El 2010 serà un any en què l'avenç cap a una Barcelona més sostenible es materialitzarà amb el desenvolupament de diferents plans estratègics: del verd, de la biodiversitat, de l'energia, dels animals o dels recursos hídrics, entre d'altres. Uns plans que permetran, des de

l'anàlisi i el diagnòstic de necessitats, planificar amb rigor les estratègies de futur. Per fixar cap on volem anar com a ciutat i quines són les actuacions que hem de fer per arribar-hi. Unes actuacions que a hores d'ara ja tenen molts punts de coincidència amb les recomanacions de l'informe *Cambio Global España 2020/50. Programa ciudades*, presentat a Sevilla el 30 de novembre, en la tercera Trobada Local CONAMA. En trobareu un ampli resum en el reportatge d'aquest número de B verda.

El 2010 també renovarem B verda, amb la voluntat de recollir l'herència del que ha esdevingut aquesta revista d'ençà dels seus inicis, l'any 1992, com a publicació de l'Institut Municipal de Parcs i Jardins, i donar-li un nou impuls amb un projecte editorial revisat que aporti una visió àmplia i global del que representa avui la sostenibilitat a Barcelona. És per això que, temporalment i de manera excepcional, deixareu de rebre B verda, amb el compromís ferm de tornar aviat a les vostres mans amb una revista de divulgació ambiental renovada.

No vull acabar aquest editorial sense desitjar-vos unes bones festes i proposar-vos que les visqueu refermant el compromís amb la qualitat ambiental i la sostenibilitat del nostre entorn. Perquè entre tots contribuïm a fer un futur millor.

Jordi Campillo
gerent de Medi Ambient

Notícies

Fent camí cap a unes festes més sostenibles

Just encetar el desembre, amb els preparatius del Nadal, arriba la il·lusió per la proximitat d'un nou any, amb nous reptes i fites per aconseguir. Tots formulem bons propòsits perquè l'any vinent sigui millor i més profitós per a nosaltres i per al nostre entorn. És, doncs, un bon moment per al compromís personal a favor d'un planeta més sostenible. Perquè podem canviar hàbits i aprendre a viure bé sense fer malbé el nostre entorn. És tan senzill com seguir el lema del pessebre que hi ha a la plaça de Sant Jaume: "...fent camí".

Aquest any, el pessebre recupera les grans figures de personatges clàssics de l'any passat i les col·loca en una plaça semicircular que convida tothom a visitar-la i compartir un sentiment d'universalitat. La vegetació evoca els paisatges hivernals, amb un camí vorejat per un petit rierol que guia els visitants per anar fent camí tot descobrint les escenes i els personatges que envolten el naixement.

El projecte i la direcció d'obra els ha dut a terme l'Àrea de Medi Ambient, i, en l'execució de tot l'espai enjardinat, hi han col·laborat els alumnes de l'Escola de Jardineria IES Rubió i Tudurí.

DIES DE RECICLATGE

Els dies de Nadal són una bona ocasió per al reciclatge. El cartró i els papers que emboliquem els regals i paquets d'obsequis cal dipositar-los als contenidors blaus, plegats perquè ocupin menys espai i es puguin optimitzar el transport fins a les plantes de tractament. Podem reduir la utilització de plàstics d'un sol ús fent servir bosses reutilitzables, i dipositant els plàstics (envasos, bosses, etc.) al contenidor groc donarem un nou ús a aquest material. Els taps de suro de les ampolles de vi i cava i les restes dels àpats de Nadal cal llençar-los al contenidor marró, que és el que recull els residus orgànics, i les ampolles s'han de dipositar en el contenidor verd. A la xarxa de

Treballs d'instal·lació del pessebre a la plaça de Sant Jaume. El projecte i la direcció d'obra els ha dut a terme l'Àrea de Medi Ambient, i, en l'execució de tot l'espai enjardinat, hi han col·laborat els alumnes de l'Escola de Jardineria IES Rubió i Tudurí.

Aquest any, el pessebre recupera les grans figures clàssiques de l'any passat

Aquestes festes són una bona ocasió per al reciclatge

punts verds de la ciutat, s'hi poden deixar tots els residus que no es llencen als contenidors de carrer.

ELS ARBRES DE NADAL

Un any més, un cop acabades les festes es poden deixar els arbres de Nadal als 220 punts de recollida d'arbres que l'Ajuntament de Barcelona posa al servei de la ciutadania (els emplaçaments figuren a la pàgina 34 d'aquest número de *B verda*). Els arbres recollits es transportaran al viver municipal per reciclar-los. L'arbrat serà convertit en encoixinat o *mulching*, un residu vegetal triturat que es disposa en capes a sobre del sòl de plantació per millorar-ne la retenció d'humitat i l'aireig i evitar l'aparició de males herbes.

FESTIVAL DE LA INFÀNCIA

Des del 27 de desembre fins al 4 de gener, l'estand que l'Àrea de Medi Ambient instal·larà al Saló de la Infància oferirà als nens i nenes un espai de joc i reflexió al voltant de la sostenibilitat i el medi ambient. Aquest any, les activitats que s'hi duran a terme se centren en la nova etapa de neteja de la ciutat i en la importància dels bons hàbits en la gestió dels residus domèstics i el reciclatge. Així, les activitats lúdiques d'educació ambiental permetran saber en què consisteix el reciclatge, quins són els seus avantatges i què es fa amb les diferents fraccions de residus que es recullen. Per aconseguir-ho, els nens i nenes "viatjaran" a través del cicle que segueix la matèria orgànica des del cubell marró de les nostres cuines fins que es converteix, de nou, en recurs aprofitable (ja sigui biogàs o compost orgànic). I es divertiran trobant nous usos als plàstics, el cartró i el vidre. A més a més, pedalant en una bicicleta lligada a una dinamo, els nens i nenes contribuiran a encendre els llums dels dos arbres de Nadal interactius que ja es

van instal·lar l'any passat als carrers de Barcelona. Perquè l'energia que ens mou també fa moure el món! Els altres quatre arbres de Nadal amb energies renovables, que s'encenien mitjançant cèl·lules fotovoltaïques, s'instal·laran als districtes de Nou Barris, les Corts, Sarrià-Sant Gervasi i Sant Andreu.

BONS PROPÒSITS

En el seu primer Nadal, la Fàbrica del Sol ens fa arribar aquests "bons propòsits" per al nou any:

Mou-te amb seny: fes servir el transport públic, camina i mou-te amb bicicleta.

Compra responsablement: pensa el que realment necessites, compra productes estacionals i locals, tria productes etiquetats que tinguin la informació que necessites i decanta't pels productes ecològics i de comerç just.

Respecta les "4 R": redueix els residus que generes, recupera els envasos per donar-los un segon ús, i recicla i repensa els teus hàbits i actituds per un consum responsable.

Optimitza energia: amb accions com mantenir la calefacció entre 19 i 21 °C, utilitzar electrodomèstics d'eficiència energètica A o B i bombetes de baix consum i apagar els llums en sortir d'una habitació.

Estalvia aigua: dutxa't en comptes de banyar-te, utilitza sistemes d'estalvi d'aigua en cisternes de vàters i aixetes, no rentis la roba innecessàriament i fes servir el rentaplats i la màquina de rentar roba quan estiguin plens.

Tingues cura del teu entorn: respecta els espais públics i utilitza les papereres i contenidors de brossa corresponents.

Estima els animals: practica la tinença responsable identificant adequadament el teu gos, passejant-lo lligat i portant-lo a jugar a les zones destinades a aquest ús.

1. Punt de recollida d'arbres de Nadal
2. L'alcalde, Jordi Hereu, i la tinenta d'alcalde de Medi Ambient, Imma Mayol, el 2 de desembre, en l'acte d'inauguració del pessebre

1.

2.

Retrobament ciutadà amb el Park Güell

L'Ajuntament de Barcelona ha organitzat tres actuacions adreçades a la ciutadania amb l'objectiu que es puguin retrobar amb el parc després de les recents feines de recuperació de la vegetació, que va quedar afectada per les ventades de primers d'any. Les actuacions de recuperació forestal han tingut el suport de Volkswagen, en el marc del programa Plantem per al Planeta de les Nacions Unides. El 17 de novembre, tres-cents trenta alumnes de deu escoles firmants de l'Agenda 21 Escolar van fer una plantada d'un centenar d'exemplars d'espècies autòctones, com el llentiscle (*Pistacia lentiscus*), i flors de l'amor (*Agapanthus africanus*) a sota del Pont dels Enamorats amb l'ajut dels jardiners

de la ciutat; el 25 de novembre, prop d'una vintena d'entitats firmants de l'Agenda 21 de Barcelona van plantar flors de l'amor a prop del Turó de les Tres Creus, i la tinenta d'alcalde de Medi Ambient, Imma Mayol, i un representant de Volkswagen van plantar un cirerer (*Prunus avium*). Finalment, el 29 de novembre es va celebrar una jornada per acostar a tothom les intervencions fetes al Park Güell, que han permès una major fidelitat al projecte original, concebut per l'arquitecte Antoni Gaudí. Coincidint amb aquestes accions, l'Àrea de Medi Ambient ha editat un llibret dedicat al projecte original del Park Güell i la seva evolució, titulat *Park Güell, natura i arquitectura*.

La tinenta d'alcalde de Medi Ambient, Imma Mayol, plantant un cirerer al Park Güell, acompanyada d'un representant de Volkswagen. L'acte es va celebrar el 25 de novembre passat i hi van participar prop d'una vintena d'entitats firmants de l'Agenda 21 de Barcelona

Nou dic submergit al litoral de Barcelona

Segueixen a bon ritme les obres de construcció d'un nou dic submergit davant la platja del Bogatell, començades l'octubre passat. Aquesta estructura forma part del Pla d'Estabilització de les Platges de Barcelona, a càrrec del Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí per protegir la façana marítima de la ciutat i evitar la pèrdua de sorra causada pels temporals. Prèviament a la construcció del dic s'ha fet un estudi ambiental per analitzar l'impacte sobre el medi marí de les obres d'estabilització de les platges de la ciutat. L'estudi conclou que les obres fetes fins ara (dic submergit de la Mar Bella, dic de Llevant del diapasó de Bac de Roda i prolongació del de Selva de Mar) no han alterat el procés de recuperació i millora de la qualitat ambiental que estan experimentant les

platges del litoral barceloní des de finals dels anys noranta. D'altra banda, en el seguiment ambiental fet des del 2008 no s'han detectat desviacions en l'ecosistema marí i s'ha apreciat una ràpida colonització de l'espigó submergit de la Mar Bella i la creació d'un biòtop i s'ha comprovat que la columna d'aigua no ha experimentat impactes perdurables per efecte de les obres. Quant a la qualitat de l'aigua, segons el programa anual de vigilància i informació de l'estat de les platges i zones de bany interiors de Catalunya, que duu a terme l'Agència Catalana de l'Aigua, durant el període d'estiu del 2009, l'estat de les platges barcelonines i la zona de bany del Fòrum ha estat "excel·lent" pràcticament en tots els controls fets.

Els carrers més nets són cosa de tots!

Camió de neteja per a l'aigualeig de la via pública

Els nous vehicles permetran augmentar en un 20% la neteja de la via pública

Equip per aspirar xiclets

Des del novembre passat, Barcelona té un nou servei de neteja de la via pública, amb més efectius tant humans com tècnics, que actua amb més freqüència i que és ambientalment més respectuós. L'objectiu és que els barcelonins i barcelonines gaudeixin d'uns carrers i places més nets, i, per tant, de més qualitat, on vingui de gust passejar-se i estar-se. Per aconseguir-ho, l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona ha invertit un total de 1.994 milions d'euros en la nova contracta de neteja 2009-2017, un 63% dels quals estan destinats a la neteja de l'espai públic, i la resta, a la gestió dels residus urbans. Una inversió que, perquè sigui realment efectiva, requereix la col·laboració de la ciutadania, ja que una ciutat més neta no és la que es neteja més, sinó la que s'embruta menys. Gaudir d'un espai públic de qualitat és, doncs, una tasca compartida.

MÉS I MILLORS RECURSOS

El nou servei de neteja, que s'anirà implantant arreu de Barcelona fins a finals del febrer vinent, incrementa en un 7,5% el nombre de treballadors directes (de 3.778 a 4.061) i en un 20% els vehicles (de 949 a 1.140), que s'estan renovant de manera progressiva i facilitaran la mecanització de les feines, per la qual cosa una part del personal laboral es podrà dedicar a tasques més específiques. Els nous vehicles permetran augmentar en un 20% la neteja de la via pública, i inclouen 116 unitats de cisternes i altres vehicles per a l'aigualeig dels carrers (59 més que en l'anterior contracta) i 128 escombradores (44 més), a part d'altres ve-

hicles o màquines específiques, com són 264 recol·lectors, 486 vehicles auxiliars, 48 netejacontenidors i 323 carrets, entre d'altres.

Un aspecte que cal destacar del nou parc mòbil per a la neteja viària és la incorporació d'energies més sostenibles per fer-lo funcionar: un 35% dels vehicles funcionen amb gas natural comprimit; un altre 35%, amb biodièsel, i el 30% restant, amb sistemes elèctrics.

Una altra novetat és l'augment dels centres de treball i instal·lacions associades al servei de neteja de l'espai públic, que passen de 23 a 34, la qual cosa millorarà, per proximitat, la presència arreu de la ciutat tant dels vehicles com del personal de neteja, i reduirà la distància dels desplaçaments. Així mateix, Barcelona disposa de quatre grans parcs centrals per als grans vehicles de neteja.

ADEQUAR EL SERVEI

Aquest és un aspecte clau del nou servei de neteja de Barcelona, que preveu l'equitat en la neteja dels carrers en funció de l'ús. És a dir, que la neteja s'adequarà a cada carrer o zona segons quines siguin les necessitats generades, entre altres factors, pel tràfec de persones i vehicles, l'activitat comercial o cultural, o si es tracta d'àrees d'oci o d'esbarjo, algunes de les quals es netegen diverses vegades al dia. En qualsevol cas, la mitjana diària a la ciutat és d'una escombrada manual i mecànica i un aigualeig amb aigua freàtica sis dies a la setmana. Quant al buidat de papereres, es pot arribar fins a dotze cops al dia a les zones més cèntriques.

Obres ambientalment més sostenibles

El 14 d'octubre passat, l'Ajuntament de Barcelona va aprovar un decret que té com a objectiu que totes les obres promogudes per operadors municipals, organismes autònoms i empreses municipals amb un pressupost estimat igual o superior a 450.000 euros presentin obligatòriament una memòria ambiental en la fase de redacció dels projectes d'obres. Amb aquest decret, Barcelona incorpora una mesura que afavoreix la reducció de l'impacte ambiental i social de les obres en execució a partir d'un pla d'ambientalització de l'obra, la qual cosa incideix en una millor qualitat ambiental de l'espai públic i, per tant, en la consecució d'una ciutat més sostenible.

El nou decret d'alcaldia, impulsat per l'Àrea de Medi Ambient, intervé en totes les parts del procés de l'obra: projecte, contractació i execució; disposa de mètodes, procediments i eines comunes per a totes les àrees municipals, i sistematitza el desenvolupament de les actuacions que cal seguir. A través del procés de licitació, el contingut de la memòria ambiental passarà a formar part del pla d'ambientalització de l'obra, que el contractista haurà d'elaborar prèviament i complir durant tota l'execució. Amb l'ambientalització de les obres, el que es pretén és que el projectista repensi nous

mecanismes, procediments i accions per minimitzar l'impacte ambiental des del projecte bàsic, ja sigui simplificant processos o introduint nous procediments i criteris per afavorir d'estalvi de recursos i el menor impacte a l'entorn.

La mesura permetrà reduir l'impacte ambiental i social de les obres

L'Ajuntament promou l'energia solar fotovoltaica

L'Ajuntament de Barcelona vol donar un nou impuls al foment de la producció d'energies renovables amb una nova ordenança que regularà la instal·lació de centrals fotovoltaïques en edificis de nova planta, tant de titularitat pública com privada. Aquesta ordenança forma part de l'estratègia del govern per al desenvolupament i desplegament de xarxes de producció d'energies netes, així com el foment de l'ús de les energies renovables, i s'orientarà específicament a promoure la generació d'energies renovables en grans comerços, oficines, edificis públics, poliesportius, escoles, hospitals, clíniques i hotels. Els titulars podran decidir si l'energia generada és per al seu consum intern o si injecten la potència generada a la xarxa elèctrica convencional. Actualment, la potència de la generació d'energia solar fotovoltaica a Barcelona (el novembre del 2009) és de MW. L'ordenança s'aplicarà a les noves edificacions i construccions i també en les rehabilitacions integrals d'edificis

quan hi hagi un canvi d'ús superior al 80% de la superfície útil. La mesura té el consens de la Taula Solar, que integra tots els agents socials implicats.

Instal·lació fotovoltaica de la Fàbrica del Sol

Barcelona es dota d'un Pla Estratègic d'Animals de Companyia

Segons dades recollides per l'Òmnibus Municipal, el setembre d'aquest any, a Barcelona hi ha al voltant de 108.800 gossos i 60.800 gats

L'objectiu del pla és garantir la protecció i el benestar dels animals de companyia i minimitzar els problemes de convivència ciutadana

Des de l'octubre passat, Barcelona disposa d'un pla estratègic en l'àmbit de la gestió dels animals de companyia. El pla té com a funció ser el marc de referència que orienti les polítiques municipals relatives als animals de companyia en els pròxims anys, durant el període 2009-2014.

L'objectiu del Pla Estratègic d'Animals de Companyia és garantir la protecció i el benestar dels animals de companyia maximitzant els beneficis que aporta la seva convivència amb les persones i minimitzant els problemes de convivència amb la ciutadania i de conservació de la biodiversitat. Aquest document és hereu de les actuacions municipals dutes a terme en matèria animalística i recull les aportacions fetes al llarg de l'últim any per entitats, organismes i experts del món animalista sota el lideratge de l'Àrea de Medi Ambient. El Pla d'Animals de Companyia implica un punt d'inflexió en les polítiques municipals en aquest àmbit, ja que posa l'èmfasi no tan sols en la salut, la protecció i la cura dels animals de companyia, sinó també en la seva integració en la vida de la ciutat valorant els beneficis socials i ambientals que comporten. El desenvolupament d'aquest pla l'encapçalarà l'Oficina de Protecció dels Animals de Barcelona (OPAB), que es va posar en marxa el gener del 2009 com a òrgan gestor i impulsor dels programes i accions recollits en el pla.

LES XIFRES

Segons l'enquesta Òmnibus Municipal (OM), l'any 2007 s'estimava que a Barcelona hi havia 192.000 animals de companyia: 106.301 gossos i 85.699 gats, dels quals només estaven censats el 9,28%. El setembre del 2009, la mateixa enquesta va posar de manifest que la població d'animals de companyia s'havia reduït a 108.858 gossos i 60.870 gats, un 12% dels quals estaven censats. Per tant, en dos anys, la població estimada d'animals de companyia s'ha reduït al voltant d'un 11,6%. Atinent les dades de l'OM, s'estima que la ràtio d'abandó de gats i gossos a la ciutat se situa l'any 2009

entre el 0,75 i l'1% (al estat espanyol, la ràtio general és del 2%). Fins a l'1 de setembre de 2009 s'han recollit a Barcelona 848 gossos, 206 menys que en el mateix període de l'any anterior. Quant a les adopcions, l'1 de setembre de 2009 s'havien adoptat 477 gossos, un 17,9% menys que en el mateix període de l'any anterior.

LÍNIES ESTRATÈGIQUES

El Pla Estratègic d'Animals de Companyia recolza sobre tres línies estratègiques. La primera té com a objectiu fomentar la tinença responsable promovent entre la ciutadania –especialment entre els propietaris d'animals– actituds responsables, solidàries i que afavoreixin la convivència en relació amb les seves mascotes. La segona línia estratègica està destinada a promocionar les colònies controlades de gats i fomentar l'experiència d'aquestes colònies tant per crear-ne de noves com per controlar les existents, tenint en compte els múltiples beneficis que comporten. La funció de la tercera línia estratègica del pla és preparar les bases que regiran el futur Parc d'Acollida d'Animals de Companyia (PAAC) potenciant el paper sensibilitzador de l'actual Centre d'Acollida d'Animals de Companyia (CAAC) com a punt de trobada entre la ciutadania i els animals i aplicant les pautes d'educació ambiental i sensibilització que guiaran el futur PAAC.

BENEFICIS DEL PLA

El Pla d'Animals de Companyia 2009-2014 permetrà unificar i donar coherència a les accions que duen a terme l'administració, les entitats col·laboradores i la ciutadania en general respecte a la correcta mantenició de les mascotes de la ciutat. Un treball conjunt ha de permetre garantir que Barcelona té cura i protegeix els animals de companyia respectant les normatives i també una ètica de protecció i garantia del seu benestar, i que vetlla perquè es garanteixi la convivència i s'evitin les incidències que puguin sorgir, tant a causa d'animals de companyia ensalvatgits com de conductes incíviques dels propietaris d'animals.

Llarga vida als arbres!

El 22 de novembre passat es va trasplantar un lledoner (*Celtis australis*) de grans dimensions situat en un solar municipal a la Via Favència, al barri de la Trinitat Vella, que estava afectat per les obres de connexió de la ctra. de Ribes amb l'av. Meridiana, promoguda per Bagursa. Es tracta d'un arbre singular de grans dimensions, amb un tronc de prop de quatre metres de perímetre i una edat d'entre 70 i 90 anys.

L'operació la va dur a terme l'adjudicatari de les obres, sota la supervisió de l'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament i seguint els protocols municipals previstos en aquests casos, d'acord amb el que estableix l'Ordenança General de Medi Ambient Urbà, per garantir la qualitat del verd de la ciutat i preservar els beneficis que ofereix sobre l'entorn urbà.

UN GRAN PA DE TERRA

El trasplantament va anar a càrrec d'especialistes i es va fer mitjançant la tècnica Tree Platform, que consisteix a excavar un gran pa de terra, en aquest cas de 30 m² i d'una fondària d'1,5 m, i que va comportar l'elevació de 60 t de pes (l'arbre i el pa de terra). Per mitjà d'una grua i una gòndola de gran tonatge, l'arbre es va traslladar el mateix dia al nou emplaçament, al costat de la pèrgola de la plaça de Josep Andreu i Abelló, molt a la vora del solar on era inicialment.

Al llarg dels pròxims dos anys, el lledoner serà objecte d'una especial observació i, passat aquest període, s'estudiarà la possibilitat d'incloure'l, si s'escau, en el Catàleg d'Arbres d'Interès Local, integrat per exemplars que són remarcables per criteris com la rellevància històrica, la raresa, la grandària o la longevitat, entre d'altres.

REINSTAL·LAR PER CONSERVAR

A causa de l'afectació per obres, en els últims cinc anys, a Barcelona s'han canviat d'emplaçament al voltant de tres mil arbres, i la tècnica Tree Platform s'ha fet servir en una desena d'ocasions. El lledoner de la Trinitat Vella és l'exemplar de dimensions més grans que fins ara s'ha trasplantat a la ciutat, juntament amb un exemplar de plàtan (*Platanus x hispanica*) al c. Buïgas.

En cas de no disposar d'un nou espai immediat per instal·lar-los, els arbres afectats per obres i que presenten un bon estat vegetatiu es traslladen als vivers municipals per replantar-los posteriorment, ja sigui al mateix lloc o en un nou espai de la ciutat. Si el trasplantament no és viable, els arbres es reaprofiten en forma de compost per als espais verds.

Actualment, Barcelona té 154.000 arbres viaris, una xifra excepcional, que la situa entre les ciutats europees amb més arbres

al carrer; això fa que siguin un important patrimoni vegetal. En els últims anys, aquesta xifra s'ha mantingut estable i suposa més del doble dels que tenia la ciutat fa trenta anys (71.000 el 1978).

El trasplantament va requerir una grua de grans dimensions

Renovar-se per seguir endavant

Imma Mayol
tinenta d'alcalde de Medi Ambient
Ajuntament de Barcelona

La revista que teniu a les mans és una de les publicacions d'àmbit municipal deganes a la nostra ciutat, i, possiblement, una de les més rellevants dedicades a la divulgació de tot el que té a veure amb el verd i la qualitat ambiental a casa nostra. Primer com a *Barcelona Verda*, després com a *B verda*, aquesta capçalera, amb més de disset anys d'existència i cent vint-i-set números publicats, s'ha dedicat des dels inicis a divulgar tot el que té relació amb el verd urbà i el paisatge des d'una visió sostenibilista i ambientalment responsable, alhora que ha estat una plataforma d'intercanvi d'experiències i difusió d'accions i iniciatives ambientals exemplars. Perquè el coneixement és la porta d'entrada des de la qual adoptem i incorporem actituds de respecte cap al que ens envolta, *B verda* ha fet arribar als lectors i lectores el present i el futur del medi ambient a la ciutat.

Al llarg de la seva dilatada trajectòria ha estat testimoni de l'evolució de la gestió municipal del verd i l'espai públic i ha divulgat amb rigor científic i d'una manera amena el patrimoni verd de la ciutat. Les pàgines de *B verda* ens han permès, entre altres coses, conèixer les tècniques i innovacions més significatives en jardineria, les espècies més destacades de la ciutat i els seus parcs i jardins o com garantir el bon estat de les espècies que tenim a casa, i també ens han tingut informats de l'evolució i la millora de la realitat del verd a la ciutat. Tot això amb l'acompanyament privilegiat d'experts i professionals del sector que amb les seves idees i reflexions han contribuït a fomentar el respecte i l'estima pel verd. Els diferents equips que han format part del consell redactor de *B verda* des d'aquell primer butlletí mensual intern publicat l'any 1992 han treballat per fer possible una revista amb continguts editorials d'interès i un format àgil i dinàmic. Al llarg de la seva història, la revista ha anat evolucionant progressivament fins a l'actual format, sempre amb la vocació de ser una eina de

comunicació de temàtica ambiental en sintonia amb els seus temps.

Durant aquest mandat municipal hi ha hagut una important reorientació de les polítiques de gestió dels àmbits relacionats amb el medi ambient a l'Ajuntament de Barcelona. Davant d'aquest nou model de ciutat –que té com a eixos principals la transversalitat i la gestió pública integral feta amb criteris de sostenibilitat econòmica, ambiental i social– és el moment de revisar els continguts de la revista *B verda* perquè reflecteixi i difongui aquesta nova concepció de la gestió pública del medi ambient a Barcelona.

Així, l'actual aposta municipal per un model sostenible de ciutat ha potenciat, d'una manera natural, noves temàtiques d'interès dins la revista, com ara l'energia i la qualitat ambiental, les polítiques relatives als animals de companyia i la conservació de la biodiversitat, la gestió integral de l'aigua i de l'espai públic, la participació o l'educació ambiental. Si bé aquestes noves dimensions han estat recollides en les pàgines de *B verda* els darrers dos anys, ara pertoca fer una reflexió profunda de les necessitats de coneixement i divulgació de l'actual panorama ambiental, tant a escala local com global. D'altra banda, el nou paradigma del sector editorial, amb una creixent presència *online* de les capçaleres tradicionals, ens condueix cap a una reflexió de la qual *B verda* no ha d'estar exclosa.

Hem iniciat, doncs, un procés per reajustar *B verda* als requeriments ambientals i socials actuals de Barcelona i els seus ciutadans. Es tracta d'un necessari impàs de debat i reflexió, que ens permetrà fixar, des de l'anàlisi i la projecció necessàries, com evoluciona *B verda*.

Des del convenciment que es tracta d'una eina privilegiada per a la divulgació del medi ambient, ben segur que la pròxima *B verda* que tinguem a les nostres mans ens acostarà, novament, a nous coneixements que ens ajudaran a fer possible una ciutat més sostenible.

Premis a l'acció

Agenda 21

L'acció és fruit de la iniciativa. Aquesta podria ser una de les divises dels Premis Acció 21, que aquest any han celebrat la setena edició. Uns guardons que tenen com a objectiu estimular iniciatives dels diferents col·lectius ciutadans que suposin una contribució efectiva als objectius del *Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat* en el marc de l'Agenda 21 de Barcelona.

En aquesta setena edició dels Premis Acció 21, s'hi han presentat un total de vint-i-dos projectes. El jurat ha valorat positivament la qualitat, la diversitat i l'interès de les iniciatives, ja que suposen un esforç per millorar la sostenibilitat de la ciutat. En els cinc projectes guardonats, hi conflueixen simultàniament qualitats rellevants, com el seu caràcter exemplificador, generalitzable i innovador. El jurat també ha atorgat tres mencions especials.

ENGINYIS

La *gotimplora*, creada a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), és un envàs doble reutilitzable. Està compost per una ampolla amb tap hermètic i nansa i

un got adherit a la base, apte per fer-lo servir a les màquines de cafè. La *gotimplora* pot substituir tant les ampolles de plàstic d'un sol ús –es pot reomplir amb facilitat a les fonts d'aigua dels edificis universitaris– com els gots expedits a les màquines automàtiques de begudes calentes. En el desenvolupament del projecte de disseny i elaboració de la *gotimplora*, iniciat per la UAB l'any 2005, hi han participat la Fundació ASCAMM Edp., S. A., Bericap, S. A., Qprint Osona, S. L. i la Fundació Prodis.

ANAR AMB BICI

“Mai és tard per aprendre a conduir el transport del futur.” Aquesta és la divisa de la Biciescola, creada l'any 2002 pel Bici Club de Catalunya (BACC) amb l'objectiu d'ensenyar a conduir un vehicle amb un 0% d'emissions i 100% saludable i de fomentar hàbits de transport més sostenibles. A Girona, *Mou-te en bici* també ha creat una Biciescola. Fins ara, per la Biciescola de Barcelona, hi han passat més de tres mil persones, sobretot dones (un 82%) i d'uns 45 anys, i el nombre de nous ciclistes supera el mig

Els guardonats amb els premis Acció 21 2009, amb la tinenta d'alcalde de Medi Ambient, Imma Mayol

En aquesta setena edició dels Premis Acció 21, s'hi han presentat un total de vint-i-dos projectes

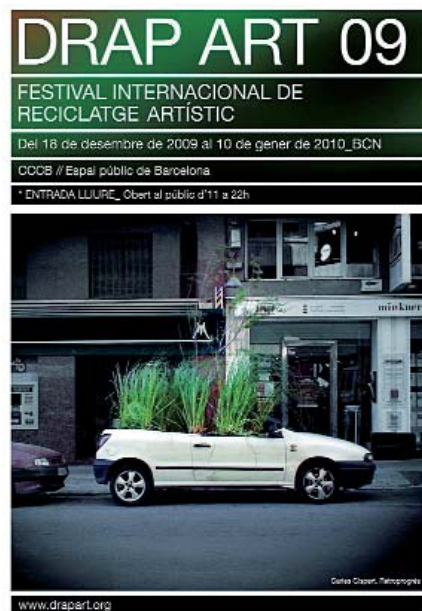

1.

2.

3.

1. Recollida Oli-Verd

2. Gotimplora

3. Cartell de l'edició 2009 de Drap-Art

**Els premis volen
estimular iniciatives
que afavoreixin els
objectius de l'Agenda 21**

miler anual. La cooperativa Biciclot facilita les bicicletes i diversos centres cívics col·laboren en l'organització dels cursos.

RECICLAR AMB ART

Drap-Art és una associació fundada el 1995 amb l'objectiu de promoure el reciclatge creatiu mitjançant l'organització de festivals, exposicions i tallers, i que treballa amb diferents artistes d'arreu del món. També col·labora amb l'escola d'aparadorisme i disseny Artidi i amb el màster d'intervencions en l'espai públic de la Universitat de Barcelona. Des de l'any 2004 celebra el Festival Internacional de Reciclatge Artístic. Per al desenvolupament del festival compta amb la col·laboració de xarxes veïnals i culturals, equipaments culturals, associacions i entitats, i també amb les escoles i instituts de l'Agenda 21 Escolar. Aquest any, el festival ha tingut una edició d'estiu a Girona i en celebrarà una d'hivern a Barcelona, Drap-Art 09, que tindrà lloc al Pati de les Dones del CCCB i a la plaça dels Àngels del dijous 17 de desembre de 2009 al diumenge 10 de gener de 2010.

LLARS VERDES

Llars Verdes és un programa educatiu i de participació col·lectiva organitzat per l'associació Barnamil que busca acompanyar els participants en el procés de canvi cap a una gestió més responsable del seu habitatge promovent l'autocontrol del consum domèstic d'aigua i energia, introduint mesures i comportaments estalviadors, ajudant a fer una compra més ètica i més ecològica i promovent la mobilitat sostenible. El programa s'està desenvolupant des del març del 2008 a diversos barris de Barcelona amb diferents grups i entitats. Des de l'octubre passat, Llars Verdes s'ha estès

més enllà de Barcelona i s'ha implantat a Sant Cugat del Vallès, Mira-sol, la Floresta, Caldes de Montbui i Viladecans.

RECUPERAR

Des de l'any 2007, l'associació Laboris recull porta a porta pels barris de Gràcia i l'Eixample els residus d'oli vegetal. La recollida es fa amb el sistema Oli-Verd, que consisteix a deixar a les llars i també als petits establiments hostalers una ampolla de plàstic Oliklak, dissenyada especialment per recollir l'oli d'ús domèstic. Periòdicament, l'ampolla es recull, es renta i es torna a lliurar als usuaris del servei. L'oli recollit es ven als fabricants de biodièsel. El servei de recollida s'ofereix mitjançant visites fetes per parelles de persones amb discapacitat en què s'explica el sistema de recollida i els seus avantatges ambientals. Laboris es va constituir l'any 1989 amb la finalitat d'afavorir la integració social i laboral de les persones que pateixen disminució psíquica.

MENTIONS

Aquest any, el jurat ha atorgat mencions a l'elaboració de llibretes sostenibles projecte per a la sostenibilitat ambiental i la tasca social, a càrrec, conjuntament, de Gràfiques Ortells, S. L., Intermón-Oxfam i el CEIP Eulàlia Bota; a la Cursa de Transports, que des de l'any 2004 organitza l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP), en el marc de la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura, i a la calçotada de l'Hort Urbà, organitzada des del 2005 per l'AMPA del CEIP La Sedeta al barri del Camp del Graset, a Gràcia.

Eulàlia Masdeu

Genoveva Català

directora de l'Agència de Residus de Catalunya

El personatge

“El comportament responsable amb els residus és un terreny consolidat”

Genoveva Català va estudiar Ciències de la Comunicació i és postgraduada en Comunicació Política i Electoral per la UAB. Abans de situar-se al capdavant de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC), l'any 2006, havia ocupat la Secretaria General del Departament de Medi Ambient i Habitatge. La trajectòria política de Genoveva Català prové del món local, ja que va ocupar diverses regidories a l'Ajuntament de Molins de Rei, la seva vila natal, i va ser vicepresidenta primera del Consell Comarcal del Baix Llobregat del 1999 al 2003.

Quin balanç en fa, de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus?

La Setmana té vocació de continuïtat, a fi d'estimular la societat catalana –i no només l'administració– a prendre iniciatives per fer visibles diferents mesures de prevenció. L'ARC va convocar amb èxit una Conferència Europea a Girona, que ens ha permès conèixer experièn-

cies en àmbits com el consum responsable o l'allargament de la vida dels productes.

Dintre de la prevenció, quines són les pràctiques amb més potencial?

Hi ha molt consumibles que poden ser reparats i així continuen sent útils. L'altra línia de treball és concebre i dissenyar els productes perquè al final de la seva vida facin menys residus. Jo crec que les dues línies són importants. Una de les fites de les polítiques en aquest camp és desvincular el creixement econòmic de la generació de residus. Per fer-ho hem de treballar intensament en tots els fronts.

La frase que ha fet forat és “el millor residu és el que no es genera”.

Jo no hi estic gaire d'acord, ja que en la vida humana és impossible no fer residus. Del que es tracta és de generar només els residus que calgui, mantenint el nostre model de vida, però no es pot pensar una situació de residu zero. Jo prefereixo la fra-

Cal desvincular el creixement econòmic de la generació de residus

Avui, la majoria de persones saben que han de tenir comportaments ambientalment responsables pel que fa als residus

Les èpoques de crisi són un bon moment per prendre decisions estratègiques

se “menys és més”, que significa fer menys residus i recuperar-ne més. Cal que renunciem a productes que tenen una vida molt, com les bosses de plàstic, que són un símbol de la cultura d’usar i llençar. El valor afegit d’un producte incorpora aspectes com el disseny, però potser no encara el disseny que té en compte el cicle de vida. Hauria de ser així, i, en aquest sentit, nosaltres hem anat convocant biennalment els Premis Disseny per al Reciclatge, que tenen l’objectiu de reforçar aquestes línies; sense oblidar el *packaging*. L’administració també ha de fer plans de gestió, com el Progremic 2007-2012.

Què significa aquest pla per als municipis?

Un compromís ferm d’adequar la gestió dels residus a Catalunya en l’àmbit municipal a la normativa europea: la nova directiva marc, que entrarà en vigor el 2010. Aquesta directiva posa molt d’èmfasi en els objectius quantitatius, i aquest programa ho recull. Volem que, el 2012, la generació de residus municipals s’hagi reduït en un 10% respecte al 2006. Volem valoritzar un 48% dels residus mitjançant la recollida selectiva i tractar-ne el 100%. I, a més, les infraestructures que tindrem per al tractament es dimensionaran en funció de dues variables: els objectius quantitatius, d’una banda, i les estimacions de creixement de població, de l’altra. El Progremic també comporta el compromís de no portar res energètic que no hagi estat tractat prèviament en dipòsit o en instal·lacions de valoració.

Com valora la tasca feta fins ara en els municipis que, per les seves característiques, presenten dificultats afegides, com Barcelona?

Cal subratllar que no és el mateix fer aquest esforç amb una ciutat de més d’un milió i mig d’habitants que en altres indrets. La comunicació per incorporar els hàbits i les bones pràctiques té una complexitat molt gran, i, per tant, jo aplaudeixo la iniciativa de Barcelona. Tots volem una ciutat neta, però de vegades ens preocupem poc dels nostres hàbits.

El Progremic té les persones com una de les seves prioritats.

S’ha d’entendre un principi senzill: que, igual que endrecem els productes que hem adquirit quan arribem a casa nostra, també quan no els volem ens n’hem de desprendre de manera endreçada.

Però això no acaba de funcionar...

Bé, és molt fàcil fer una foto amb un desbordament en un punt de contenidors concret, i que surti al diari, però això no ens permet veure els centenars de punts on les coses han funcionat perfectament, perquè aquests ja no són fotografiats. Tot i això, cal continuar establint llindars de qualitat i hem de ser rigorosos tot mantenint el diàleg amb la

ciutadania.

La ciutadania ha respost molt bé en el reciclatge. Des de la situació actual, quines serien les pròximes fites?

A Catalunya estem en el 34% de recollida selectiva. La mitjana de l’OCDE és del 30%, i a l’estat, del 17%. Però, sobretot, cal remarcar l’evolució, ja que el 2004 ens situàvem en un 25%. I això s’ha fet amb voluntat política: campanyes de sensibilització i el manteniment de la qualitat del servei públic amb uns paràmetres alts d’exigència. Perquè, de vegades, el que més ens costa és mantenir aquests llindars elevats. No ens podem relaxar. La recollida selectiva encara pot créixer molt: en alguns pobles s’està arribant al 80%. Però l’objectiu global de valorització per al 2012 és del 48%.

Per què es considera la fracció orgànica com la columna vertebral del sistema?

La UE ha legislat per reduir de manera important el percentatge de fracció orgànica que vagi a dipòsit perquè ocasiona emissions relacionades amb el canvi climàtic. I també perquè, si les persones s’acostumen a fer la separació de l’orgànica, els serà molt més fàcil separar la resta de fraccions.

Què en pensa, del creixement de la “cultura del no” en relació amb l’obsoletat de noves infraestructures relacionades amb els residus?

Jo no tinc la sensació que la “cultura NIMBY” creixi. El Pla d’Infraestructures permet superar aquest problema, ja que les noves instal·lacions són millores o ampliacions de les que ja estaven en funcionament, i així no cal obrir nous fronts. Un dia, un alcalde em transmetia inquietud pel fet que s’havia d’instal·lar en el municipi una empresa de reciclatge de pneumàtics. Vaig assistir a una assemblea local i vaig plantejar al públic si ho veurien diferent en el cas que fos una fàbrica de pneumàtics, per fer-los reflexionar sobre el fet que el tractament dels residus no és pitjor que la producció; en tot cas, és igualment necessari.

Dels temes que té ara mateix damunt d’aquesta taula, quin li dóna més tranquil·litat i quin li causa més preocupació?

Em dóna tranquil·litat el fet que, avui, una majoria de les persones sap que ha de tenir comportaments ambientalment responsables pel que fa als residus i aquest és un terreny consolidat. M’inquieta la crisi que vivim i que, en lloc d’aprofitar-la com una oportunitat per créixer, ens faci tornar a mals hàbits relacionats amb una falsa idea de competitivitat. Aquest és el bon moment per prendre decisions estratègiques.

Albert Punsola

B verda

La feina dels jardiners de Barcelona

Abèlia (*Abelia grandiflora*)

CIUTAT VELLA

Parc de la Ciutadella

Una vegada acabades les obres de rehabilitació de l'Umbracle i de l'Hivernacle del Parc de la Ciutadella, s'han condicionat els parterres, s'han retirat les plantes en mal estat i s'han fet noves plantacions. A l'Umbracle s'han plantat, entre un total de 23 espècies, exemplars de *Monstera deliciosa*, *Fittonia verschaffeltii*, *Schefflera actinophylla*, *Philodendron selloum*, *Nephrolepis exaltata* i *Cissus antarctica*. A l'Hivernacle s'han plantat exemplars de 30 espècies vegetals; entre d'altres, *Spathiphyllum wallisii*, *Calathea ornata*, *Columnea hirta*, *Codiaeum variegatum*, *Saintpaulia ionantha*, *Peperomia caperata* i *Dracaena marginata*.

Parc de la Barceloneta

La Fàbrica del Sol, el nou equipament d'educació ambiental de Barcelona, està situada en un dels extrems del Parc de la Barceloneta. Els parterres que envolten l'edifici s'han enjardinat amb 665 unitats de plantes vivaces, com l'agapant (*Agapanthus africanus*), *Ajuga reptans*, *Salvia grahamii* i *Coreopsis grandiflora*.

EIXAMPLE

Plaça de Catalunya

El roser és un arbust excepcionalment ornamental, que a Barcelona sovint es fa servir per enjardinar parterres. Un dels llocs on últimament s'han plantat rosers és la pl. Catalunya, on també s'han retallat les tanques vegetals que n'envolten el perímetre.

Feines de tardor

La tardor és temps de poda, retallada i entrecavat per airejar el sòl. Aquestes feines s'han fet, entre altres llocs de la ciutat, a la Ronda de Sant Pere, al parterre que envolta el monument de Rafael Casanova, al Passeig de Gràcia i a la pl. Urquinaona.

SANTS-MONTJUÏC

Plaça de Sant Jordi

En aquesta plaça del Parc de Montjuïc hi ha 12 alzines (*Quercus ilex*) amb la capçada retallada de manera cilíndrica. Perquè conservin aquesta forma geomètrica tan ornamental s'hi han fet feines de retallada.

Jardins de Joan Maragall

La instal·lació de reg programat i la connexió a la xarxa d'aigua freàtica als Jardins de Joan Maragall ha fet necessàries actuacions generalitzades de condicionament de les zones afectades per les obres de millora i modernització del sistema de reg, sobretot parterres i camins. Quant a l'enjardinament, s'han tornat a sembrar amb gespa 3.000 m² de parterres i s'han plantat més d'un miler d'arbustos i vivaces, amb espècies com *Ophiopogon jaburan*, fulles de saló (*Aspidistra elatior*), *Cyrtomium falcatum* i *Lantana camara*, entre d'altres. També s'han esporgat els 28 til·lers (*Tilia tomentosa*) amb forma geomètrica que hi ha a banda i banda de l'esplanada amb parterres de broderie que s'estén al davant del Palauet Albéniz.

Avinguda de la Reina Maria Cristina

Aquesta avinguda està ornamentada amb una important quantitat de xiprers (*Cupressus sempervirens*). Per mantenir la qualitat de l'enjardinament s'han plantat 57 nous exemplars per substituir els que no havien prosperat.

LES CORTS

Plaça de la Reina M. Cristina

Les feines de posada a punt que s'han fet en aquesta plaça han consistit en la retallada de 35 llorers (*Laurus nobilis*), la poda d'aixecament de capçada de 5 *Elaeagnus pungens* i l'eliminació de males herbes i l'entrecavat dels parterres enjardinats amb agapants (*Agapanthus africanus*).

Roserar de Cervantes

Els 200 m lineals de tanca de xiprer (*Cupressus sempervirens*) que envolten el Roserar de Cervantes han estat objecte de feines de retallada.

Jardins de Josep Munté

En aquests jardins de les Corts s'ha fet una poda de formació dels 120 m lineals de tanca vegetal feta amb *Ligustrum japonicum*.

Jardins del Marquès de Sentmenat

Amb l'objectiu de millorar l'espai s'han resseminat 600 m² de parterres de gespa que hi ha al costat de Can Cuiàs, s'han redistribuït els bancs i s'ha aportat sauló als camins.

SARRIÀ-SANT GERVASI

Carrer de Calvet

Aquest carrer està enjardinat amb 110 mèlies (*Melia azedarach*), a les quals s'ha fet una poda de formació.

Carrer de Carme Serrallonga

Per millorar l'entorn d'aquest carrer de Sarrià-Sant Gervasi s'han desbrossat, s'han netejat de males herbes i s'ha fet la retallada de vorades a 600 m² de parterres. També s'han pintat els bancs i s'han netejat els pictogrames.

Turó Park

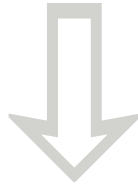
En aquest parc, s'hi ha instal·lat un nou sistema de reg automatitzat.

Umbracle del Parc de la Ciutadella

1. Plaça de Catalunya
2. Plaça de Sant Jordi
3. Plaça de la Reina M. Cristina
4. Carrer de Calvet
5. Jardins del Mestre Balcells
6. Túnel de la Rovira (nord)
7. Carrer de Rodrigo Caro
8. Plaça de Massana
9. Plaça de la Palmera

1.

2.

3.

4.

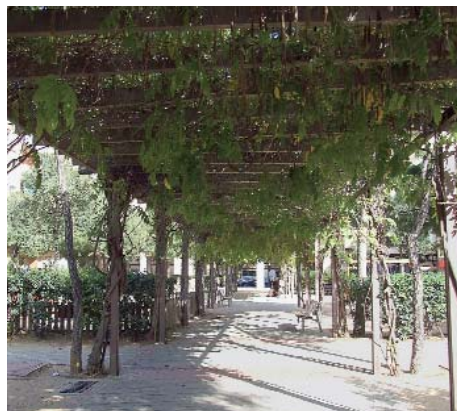
5.

6.

7.

8.

9.

GRÀCIA

Jardins del Mestre Balcells

En aquests jardins s'han retallat els arbustos de l'espècie *Escallonia illinita* que hi ha en els 300 m² de parterres. També s'han eliminat les branques seques i mas-sa desenvolupades i les males herbes.

Plaça de Nicolás Salmerón

Les accions vandàliques han obligat a renovar els arbustos que ornamenten els parterres d'aquesta plaça, on s'han plantat 30 *Juniperus oxycedrus*. L'actuació s'ha completat amb l'eliminació de les males herbes, l'entrecavat del sòl i la neteja general de l'espai.

Park Güell

S'han plantat cinc oliveres (*Olea europaea*) a diversos llocs de les Tres Creus, una zona del parc que va resultar molt castigada per les ventades del gener passat. Aquesta zona s'està recuperant amb la plantació d'espècies tan semblants com ha estat possible a les que es van fer servir originàriament i, al mateix temps, de bona adaptació al clima de Barcelona. Els 5 exemplars d'olivera s'han recuperat d'altres zones verdes de la ciutat. També s'han desbrossat i condicionat els 500 m² de parterres situats entre la Casa Tries i el pont dels Enamorats, i s'hi ha instal·lat reg per aspersió.

HORTA-GUINARDÓ

Túnel de la Rovira

A tots els arbustos que ornamenten la zona nord d'aquest túnel se'ls ha fet una poda de formació i rejuveniment. L'actuació s'ha completat amb l'entrecavat del sòl i l'eliminació de les males herbes.

Parc del Guinardó

A la pl. de la Mitja Lluna, situada a l'entrada que hi ha a la part superior del parc, s'ha desbrossat la superfície forestal, s'han eliminat les males herbes, s'han tallat les branques baixes i seques dels pins pinyers (*Pinus pinea*) i s'ha fet una neteja general de tot l'espai.

Parc del Laberint d'Horta

S'ha fet una retallada geomètrica als 1.700 m² de tanca vegetal de xiprer (*Cupressus sempervirens*) que envolten la zona d'aparcament propera al Velòdrom d'Horta i s'han eliminat les branques seques de 300 m² d'arbustos. Al Jardí Romàntic, els 737 m² de parterres amb agapants (*Agapanthus africanus*) s'han netejat de flors i fulles.

NOU BARRIS

Carrer de Rodrigo Caro

Al jardí que hi ha en aquest carrer, les últimes feines de manteniment i millora que s'hi ha fet han consistit en la poda i la retallada de 1.500 m² d'arbustos, la poda d'aixecament de capçada de l'arbrat i els desherbat de 1.159 m² de camins de sauló i de 2.800 m² de parterres.

Carrer de les Agudes

Les actuacions que s'han fet en aquest carrer han consistit en la plantació de 200 *Ligustrum texanum* en un parterre i de 200 unitats de romaní (*Rosmarinus officinalis*), 2.500 de *Phyla nodiflora* i 100 d'*Atriplex halimus* al talús que hi ha al costat de les escales que comuniquen amb el c. Costabona, per estabilitzar-lo, i en la poda de l'arbrat que hi ha en un interior situat al número 134-140 del c. Agudes.

SANT ANDREU

Plaça de Massana

L'anglesina (*Wisteria sinensis*) que ornamenta la pèrgola d'aquesta plaça ha estat objecte de treballs de poda. Les mateixes feines s'han fet en 12 alzines (*Quercus ilex*).

Plaça de la Modernitat

L'enjardinament d'aquesta plaça l'han remodelat els estudiants de l'IES Rubió i Tudurí. Els treballs han consistit en l'eliminació dels murs d'*arliblock*, la sembra de 500 m² de gespa i la plantació de 125 *Juniperus chinensis* var. *pfitzeriana*.

Plaça de Portabella

S'han esporgat els 145 m lineals de tanques vegetals de llorer (*Laurus nobilis*).

SANT MARTÍ

Plaça de la Palmera

Els últims treballs de manteniment i millora de l'enjardinament d'aquesta plaça han consistit en l'eliminació de les males herbes i de les branques baixes de l'arbrat i en la neteja dels escocells.

Rambla de Prim

Per mantenir la qualitat de la vegetació d'aquesta rambla s'han retallat 16 xiprers (*Cupressus sempervirens*) i 500 m² de tanques vegetals.

Parc de Carles I

Aquest és un dels parcs que es van construir a la Vila Olímpica amb motiu dels Jocs del 92. Recentment s'hi han plantat 80 acàcies de tres punxes (*Gleditsia triacanthos*).

Parc de Sant Martí

El llac que hi ha en aquest parc s'ha buidat per poder-ne netejar el fons. Un cop net, s'ha reomplert. L'aigua que hi havia s'ha aprofitat per regar l'espai.

El Parc de la Muntanyeta

Àrea Metropolitana
de Barcelona

Espai metropolità

El Parc de la Muntanyeta, a Sant Boi de Llobregat, és en un petit turó a tocar de la muntanya del Montbaig, amb l'ermita de Sant Ramon al cim. El lloc, coronat per la pineda d'en Puig, fa uns anys constituïa el límit natural de la vila per la banda de ponent i era ben bé als afores. Avui dia, però, ha quedat totalment envoltat pels barris que han anat creixent al seu entorn i s'ha convertit en el parc central de Sant Boi.

Les primeres referències històriques de la Muntanyeta ens arriben de molt lluny. En efecte, alguns segles abans de Crist, els pobles ibers ja la trepitjaven. L'existència d'un jaciment ibèric i romà és coneguda des d'antic per prospeccions superficials i confirmada més recentment per l'excavació feta l'any 1984. Probablement, l'assentament va existir entre els segles VI-I aC, però les restes materials trobades a l'excavació esmentada demostren la seva presència durant els

segles IV, II i I aC. Actualment, el que queda del jaciment està molt degradat per segles d'erosió acumulada. Aquest petit turó, tan lligat a la gent de Sant Boi, ha tingut al llarg del temps usos molt diversos, gairebé sempre vinculats a l'acció humana sobre el paisatge: l'agricultura, la vegetació, les maniobres militars (que van provocar importants episodis d'erosió) i, més recentment, l'ocupació urbana han estat protagonistes de la història més o menys propera de la Muntanyeta.

EL PARC

La Muntanyeta, al bell mig de Sant Boi, a més de ser-ne el pulmó verd, inclou un conjunt d'equipaments, com ara una piscina exterior, una biblioteca, un camp de futbol i escoles. Tot plegat dóna resposta a una important demanda ciutadana de cultura i de lleure a l'aire lliure. La part nord-oest del turó és més natural, amb zones de prats i arbustos i una

Un llac de formes irregulars és la peça principal entre el passeig de les Palmeres i la ronda de Sant Ramon

La convivència del parc amb diversos equipaments el converteix en exemple d'un model d'espai públic

La pineda del parc recorda un bosquet de pins joves

ALGUNES DADES DEL PARC

Inauguració: 1993

Superfície: 12,5 ha

Equipaments del parc: fonts, jocs infantils, cafeteria i WC

Altres equipaments: biblioteca, piscina i camp de futbol

Podeu consultar la guia del parc a:

www.amb.es/web/mmamb/parcs/muntanyeta

Des dels passejos elevats es fa salut i es gaudeix del paisatge

abundant vegetació arbòria, amb predomini de pinedes i garrofers. Aquests darrers són una mostra dels antics conreus de secà que hi havia a la Muntanyeta. El parc ha incorporat els camins existents i n'ha millorat l'estat i el recorregut. El sector sud-est té un caire totalment urbà i compta amb una important presència d'equipaments escolars i esportius i amb el parc urbanitzat. Atenent les seves peculiaritats, podem dir que el parc metropolità de la Muntanyeta es divideix, bàsicament, en quatre espais o zones de característiques diferenciades.

LA BIBLIOTECA I LA PINEDA

La Biblioteca Jordi Rubió i Balaguer ocupa la part central del parc, juntament amb la pineda dels Poetes, una pineda de pi blanc que separa la biblioteca de les escoles. La pineda, de forma allargada i irregular, està coberta de prat i té l'aspecte d'un bosquet de pins joves. Entre els pins hi ha una olivera, l'únic arbre diferent d'aquest sector.

EL JARDÍ DE LA DEESSA

Aquesta zona, a sota de la biblioteca, si bé té una clara continuïtat física, marcada, en part, per la línia de pollancres i lledoners que l'envolten, consta de dues parts bastant diferents. La part més propera a l'avinguda de les Palmeres és una esplanada amb zones de joc i arbres de l'amor, tipuanes, pruneres de fulla vermella i acàcies de Constantinoble en els espais interns. A l'altra meitat hi ha l'amfiteatre i un petit estany en forma d'ull i amb brollador, on viu la *Deessa de l'Aigua*, una bonica escultura de bronze obra de Josep Aldomar. En aquest sector, hi trobem els pollancres més alts del

parc, juntament amb lledoners, troanes arbòries, que voregen els dos parterres amb palmeres, i alguns exemplars aïllats de taronger agre, cedre i xiprer.

EL LLAC

Entre el passeig de les Palmeres i la ronda de Sant Ramon, un llac de contorns irregulars, amb una petita illeta, és la peça central d'aquest sector, que també inclou la piscina i el camp de futbol. Entre aquests elements i el passeig de les Palmeres hi ha un espai de vegetació mediterrània. Conté, sobretot, pins blancs i pins pinyers, al costat de garrofers, alzines, lledoners i freixes. Formant tanques irregulars i homogènies hi ha grups d'arbustos poc freqüents en altres parcs, com el lliri groc, el canyís, el boix baleàric o la valeriana rosada.

ELS PASSEJOS ELEVATS

El parc disposa de dos grans passejos elevats. Les elegants washingtonies emmarquen el passeig de les Palmeres, entre la zona del llac i la de la biblioteca. El passeig del Mirador, antic camí de Sant Ramon, separa la zona urbanitzada del parc de la zona forestal. Són espais molt utilitzats per gaudir d'una passejada, córrer o anar amb bicicleta mentre es contempla un paisatge d'amplis horitzons. La convivència del parc amb diversos equipaments el converteix en exemple d'un model d'"espai públic" que pretén, a més de generar els espais lliures necessaris, dotar-los d'un grau d'ús ciutadà i cívic que els fa més apreciats i confortables.

Text: Lurdes Planes i Sant-romà

Fotografies: Ernest Costa i Savoia

Ciutats biodiverses

Reportatge

Tot i els avenços cap a una major consciència ambiental, el cas és que la biodiversitat en general encara és percebuda com una cosa aliena o fins i tot antagònica a la realitat urbana. L'informe 'Cambio Global España 2020/50. Programa Ciudades', presentat a Sevilla, el 30 de novembre, en la tercera Trobada Local CONAMA, planteja els temes clau de la ciutat espanyola davant del canvi global. L'informe, del qual oferim la part de biodiversitat, proposa escenaris i línies estratègiques dels principals temes de sostenibilitat.

Actualment, quan parlem de biodiversitat i ciutat, massa vegades sembla que ens estiguem referint a conceptes contraposats. En les últimes dècades, el model de desenvolupament territorial a Espanya ha mostrat probablement el perfil més destruc-

tor. En són algunes conseqüències evidents l'ocupació indiscriminada del sòl, la pèrdua d'hàbitats i de biòtops d'alt valor ecològic, la fragmentació del territori i el desplaçament i fins i tot la desaparició de poblacions singulars de flora i fauna.

Jardins de Joan Brossa, a la muntanya de Montjuïc. L'enjardinament d'aquest espai verd es va fer amb espècies mediterrànies o molt ben adaptades al clima de Barcelona

Xoriguers nascuts en un dels nius artificials instal·lats a Barcelona per l'Àrea de Medi Ambient

La natura “s’allunya” cada cop més de les ciutats, i els seus habitants, del medi natural que els envolta

Cal que els plans d'ordenació incorporin la potenciació de la biodiversitat i de la capacitat biològica

D'altra banda, les conseqüències del canvi climàtic sobre les espècies i els seus hàbitats són cada cop més notables. El programa internacional Avaluació dels Ecosistemes del Mil·lenni, promogut per les Nacions Unides, sobre com afectaran aquests canvis el benestar humà, estima que, a finals d'aquest segle, l'escalfament global serà la causa principal de la pèrdua de biodiversitat. Per les seves condicions fisiogràfiques i climatològiques, Espanya és un territori especialment sensible als efectes d'aquests canvis.

L'ALLUNYAMENT

Als impactes directes ja esmentats, com l'ocupació del sòl o la pèrdua d'hàbitats, cal afegir-n'hi d'altres que poden ser fins i tot més perniciosos. Un exemple paradigmàtic és la instal·lació de grans superfícies comercials i complexos esportius (com parcs temàtics o camps de golf) en el territori contigu a les ciutats, que en molts casos comporta la transformació de grans superfícies de terreny. D'aquesta manera, la natura “s’allunya” cada cop més dels espais urbans i els seus habitants es van apartant progressivament del coneixement i la vinculació amb el medi natural que els envolta. Les ciutats espanyoles no acaben de trobar el seu paper en l'actual pèrdua generalitzada de biodiversitat, ja que per a una gran majoria d'urbanistes –i fins i tot d'ecòlegs– sembla que la natura segueixi estant fora muralles. Dins la ciutat són acceptats les places i els passejos arbrats, o els parcs i jardins, sempre que compleixin unes normes estètiques i funcionals determinades. Dit d'una manera gràfica: una natura bonica, domesticada... i que gairebé sempre s'adapta malament a les condicions locals. Tanmateix, aquesta situació té la seva lògica. Llevat de grans ciutats com Barcelona o Madrid, les nostres urbs de caire mediterrani han tingut el camp a l'abast, a una passejada per a la majoria de ciutadans. Per tant, la ciutat, de portes

endins, volia estar “lliure” de bestioles i de males herbes, i va oblidar les grans possibilitats dels ecosistemes urbans com a suport d'una biodiversitat rica i positiva. En general, a Espanya s'ha optat per les línies més dures en la concepció de la ciutat i, específicament, en el disseny i la dotació dels espais verds públics.

BIOCAPACITAT

Aquesta és una qüestió clau per a la qualitat de vida a les ciutats, que cal afegir a les reflexions anteriors sobre la situació actual, perquè és escassament reconeguda com a concepte global, i poc valorada, per no dir gens, a l'hora de decidir el planejament urbà. Es tracta de la funció d'embornals de CO₂ i depuradors de gasos nocius que tenen els espais lliures urbans, que també actuen com a filtres de l'aigua de pluja en el sòl, com a reguladors de les temperatures extremes i com a amortidors del soroll urbà. Tot plegat, com ja s'ha assenyalat, són aspectes encara poc valorats des de les ciutats. En el millor dels casos, són considerades qüestions teòriques, amb escassa presència en la planificació dels espais urbans, que massa vegades no tenen en compte el valor, per petit que sigui, de la presència d'espais encara naturals dins la ciutat.

Evidentment, no es tracta de reconvertir els parcs i jardins i els espais lliures urbans en una mena de petits zoològics, ni d'incorporar una mena d'“efecte Jumanji” a les nostres ciutats. El destí final d'aquests espais ha de ser, evidentment, el seu ús públic, però amb el benentès que han d'estar correctament planificats i gestionats perquè puguin proporcionar els seus importants beneficis ambientals al conjunt de la ciutat. Això inclou la vida silvestre, que ha de tenir-hi el lloc que li pertoca, i que generarà una major qualitat de vida a la ciutadania i una major consciència dels valors de la natura. Cal dir, tanmateix, que en algunes ciu-

tats espanyoles –com és el cas de Sant Sebastià, Vitòria i Barcelona– ja s'està treballant en l'estudi de l'efecte embornal de CO₂ dels seus parcs i jardins i en la contribució dels espais verds a una millor gestió de l'aigua o es reciclen els residus orgànics dels espais verds convertint-los en adob.

BIODIVERSITAT

En aquest context d'oblit de la natura, algunes ciutats espanyoles han començat a fer passos en la direcció adequada. Així, l'any 2007, la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP) va impulsar la Xarxa de Govern Locals + Biodiversitat 2010, de la qual Barcelona és membre, amb l'objectiu de fomentar polítiques locals que tinguin com a finalitat la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat i la conservació del patrimoni natural. Actualment formen part d'aquesta xarxa 161 entitats locals, que representen més de 17 milions de persones.

Tot i això, encara hi ha molta feina a fer per aconseguir que a les ciutats la biodiversitat sigui considerada en tota la seva dimensió, és a dir, com un dels elements que cal tenir presents en el planejament urbà i dels espais lliures. A l'hora de trobar solucions s'ha de tenir en compte que avui encara no hi ha la consciència social suficient que afavoreixi la implantació d'un model urbà que promogui amb rigor la protecció i millora de la biodiversitat a les ciutats, ja que partim d'un nota-

ble dèficit de cultura ecològica. El que cal és, doncs, un profund canvi cultural i, al mateix temps, un lideratge polític.

ESCENARIS I OBJECTIUS

Avui dia sembla que tothom vulgui viure en una "ciutat verda". La demanda ciutadana de parcs i espais lliures va augmentant, sobretot a partir de la crisi ambiental que es va iniciar en la dècada dels vuitanta, i també augmenta la correlació que s'estableix entre aquests espais i una major qualitat de vida.

L'aposta de les ciutats espanyoles, en aquest sentit, ha de ser promoure espais verds de caràcter essencialment mediterrani, que es vagin acostant progressivament a un model més naturalitzat i dissociat dels parcs més convencionals, de caire anglosaxó. Caldrà, a més, promoure mecanismes de manteniment i gestió dels espais verds sostenibles, i intentar transformar el model de jardineria tradicional, de criteris fonamentalment estètics, per un altre de criteris més naturals i funcionals i que integri els principis de l'ecologia.

Però el que és fonamental és que s'incideixi en les etapes prèvies de planejament, a fi que els documents d'ordenació urbanística –especialment els plans generals d'ordenació urbana– reconeguin la valuosa contribució de la biodiversitat en la qualitat de vida ambiental i el seu pes específic en la configuració de ciutats més saludables i atractives per viure, treballar o visitar.

Els espais lliures han d'estar correctament planificats i gestionats perquè puguin proporcionar els seus beneficis ambientals a la ciutat

La biodiversitat a les ciutats ha de ser un dels elements del planejament urbà i dels espais lliures

Colònia de bernats pescaires del Parc de la Ciutadella. És la colònia estable de cria d'aquesta espècie més gran de Catalunya

El reg del verd urbà de Barcelona es fa amb aigua freàtica, amb una xarxa de captació cada cop més estesa per la ciutat

Per accedir al document:
www.sostenibilidad-es.com/Observatorio+Sostenibilidad/esp/plataformas/urbanaz/temas/Ciudad/Programa+Ciudades

El que és desitjable és reconduir la funció dels espais verds i l'arbrat d'alineació cap a una major harmonia biològica i cap a un compromís amb els diferents cicles metabòlics urbans, de manera que contribueixin a la reducció dels impactes a la ciutat. Així, els parcs i jardins, a més de ser espais per a l'oci, la trobada i el descans accessibles per a la major part de la població, han de poder incrementar la capacitat d'absorció de CO_2 (fins a un 30% el 2050) augmentant la coberta arboreda i arbustiva amb espècies que requereixin molta menys aigua que la que es fa servir actualment per al seu manteniment (reducció d'entre un 50% i un 80% entre el 2020 i el 2050), i també cal que els residus vegetals generats pel manteniment es redueixin a un màxim del 20% respecte als actuals.

ESTRATÈGIES

En el marc polític, tant estatal com autonòmic, cal traslladar als diferents instruments d'ordenació urbana i territorial l'exigència d'incorporar plans especials de potenciació de la biodiversitat i la capacitat biològica en l'àmbit de les ciutats i el seu entorn més proper. Quant al marc de les estratègies locals pel que fa a conservar els valors naturalístics presents a la ciutat i a facilitar-hi la presència de noves espècies vegetals i animals autòctones, cal una progressiva naturalització dels espais verds, especialment els grans parcs, mitjançant la incorporació d'espècies vegetals natives i l'eliminació de biocides i fitocides; la reversió del procés de pèrdua contínua de biodiversitat en els àmbits d'influència urbana, i la protecció i promoció de la biodi-

versitat en els espais verds privats.

En matèria de biocapacitat, cal reduir substancialment el consum d'aigua de reg. També s'ha de reforçar substancialment l'efecte embornal de CO_2 dels espais verds (amb increments superiors al 10% el 2020 i al 30% el 2050), així com la regulació tèrmica i sonora que proporciona la vegetació urbana, augmentant la coberta vegetal d'arbres i arbustos en un 40% abans del 2050. Pel que fa a ordenances, cal reglamentar els criteris i objectius de potenciació de la biocapacitat urbana esmentats, tant als espais públics com als privats.

La fiscalitat local és una altra eina valuosa si promou les autoritzacions i llicències que considerin la incorporació de mesures de conservació i millora de la biodiversitat urbana i que discriminin positivament els esforços adreçats a la reducció neta dels impactes ambientals a la ciutat en els projectes d'urbanització i edificació.

El complement imprescindible de tot plegat és donar a conèixer mitjançant processos de sensibilització i educació ciutadana els valors de la natura urbana i la contribució que pot representar una determinada manera de fer ciutat en la reducció de la càrrega ambiental global. I també aconseguir la implicació dels governants, juntament amb els sectors socials i els agents econòmics locals, per a l'establiment d'un marc d'acció i normatiu que aposti per la transformació a mitjà termini de la ciutat amb l'objectiu de potenciar-ne la biocapacitat i la diversitat biològica.

Luis A. Orive

Jardins històrics i botànics del món

Paisatgisme

L'Observatori del Paisatge de Catalunya acaba de presentar 'Jardins', un dossier 'online' que pretén ser un espai de referència a internet sobre aquest tema per a persones especialitzades i per al públic interessat en general, i que anirà creixent i actualitzant-se periòdicament.

Els jardins tenen avui un significat cultural notable. Són espais distingits, modelats i transformats pels humans, on la vegetació és l'element de composició principal. Constitueixen un patrimoni de primer ordre a casa nostra, modelen el paisatge i contribueixen a la millora de la qualitat de vida dels habitants. En aquest sentit, catalogar-los, conservar-los i promocionar-los són tres prioritats imprescindibles. Estretament vinculat al seu web, l'Observatori del Paisatge de Catalunya, ens d'assessorament de les administracions

catalanes i de sensibilització de la població en matèria de paisatge, ha creat el dossier *Jardins*, consultable en català, castellà, anglès i francès, on es recull, es classifica i s'ordena la principal informació sobre jardins de qualsevol part del món present a internet, que fins ara estava dispersa i fragmentada. La finalitat, doncs, és fer més proper un patrimoni sovint poc conegut i valorat. El dossier es pot consultar en aquesta adreça: <http://www.catpaisatge.net/dossiers/jardins/cat>.

Els jardins constitueixen un patrimoni de primer ordre a casa nostra

Pèrgola dels Jardins de Laribal, a la muntanya de Montjuïc. Els va dissenyar J. C. N. Forestier i es van construir amb motiu de l'Exposició Internacional del 1929

Glorieta del Parc del Laberint d'Horta. Aquest espai verd, que va passar a ser públic l'any 1971, permet saber com eren els jardins de finals del segle XVIII

JARDINS HISTÒRICS

Un jardí històric és, segons la definició de la Carta de Florència, redactada pel Comitè Internacional de Jardins Històrics (ICOMOS-IFLA) i impulsada per la Unesco, “una composició arquitectònica i vegetal que, des del punt de vista de la història o de l'art, té un interès públic i que, com a tal, és considerada un monument”. En aquest sentit, un jardí històric és un paisatge cultural reduït, modelat per la mà de l'ésser humà, que s'ha mantingut al llarg del temps fins a arribar als nostres dies, i al qual atribuïm un significat social, històric o artístic rellevant. Més enllà d'aquesta definició sintètica, la Carta de Florència atribueix una dimensió transcultural als jardins històrics, ja que els considera “l'expressió de les estretes relacions entre la civilització i la naturalesa, un lloc per al gaudi, propici a la meditació o el somni”. Les legislacions catalana, espanyola i internacional en matèria de patrimoni inclouen entre les seves figures de màxima protecció els jardins històrics.

JARDINS BOTÀNICS

Els jardins botànics són institucions habilitades amb finalitats d'estudi, conservació i divulgació de la diversitat vegetal, de manera que exhibeixen col·leccions de plantes vives. En coherència amb aquest objectiu, centrat en la recerca i la divulgació, els jardins botànics també solen custodiar col·leccions documentals, com herbaris, biblioteques especialitzades i altres mostres museogràfiques relacionades amb la botànica o la biologia. Molts dels jardins botànics més importants del món contenen recreacions de paisatges d'estils i èpoques diversos, així com edificis, palaus o elements arquitectònics singulars, com hivernacles monumentals, que reflecteixen la seva dilatada història i els converteixen en jardins històrics.

EL DOSSIER 'JARDINS'

La recopilació d'informació i webs d'aquest dossier es presenta estructurada segons si es fa referència a jardins històrics, botànics o institucions i entitats dedicades al món del jardí a Catalunya, l'estat espanyol i la resta del món. A més a més, el dossier també inclou un apartat amb una llista bibliogràfica on es recullen els documents disponibles al centre de documentació de l'Observatori del Paisatge en diversos formats (llibres, articles, capítols de llibre). Un altre apartat que, igual que la bibliografia, apareix a tots els dossiers temàtics de l'Observatori és l'anomenat “Informació a la premsa”, que consisteix en un recull de notícies sobre jardins històrics i botànics incloses a l'hemeroteca del web de l'Observatori del Paisatge i que han estat publicades en diferents mitjans de comunicació escrits d'arreu del món des del setembre del 2005.

REFERENT TEMÀTIC

Aquest nou dossier del web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya es vol convertir en un espai de referència sobre els jardins per a les persones especialitzades i per al públic interessat en general. Cal fer notar que només s'hi han inclòs les institucions, centres i iniciatives que tenen un web actiu. Per desgràcia, aquest criteri exclou, inevitablement, altra informació sobre els jardins històrics i els jardins botànics de gran interès, però que no és consultable des del web. El dossier *Jardins* és el tercer que publica a internet l'Observatori del Paisatge, després dels dedicats als paisatges de la pedra seca i als arbres monumentals i singulars. L'Observatori del Paisatge està preparant en aquests moments altres dossiers sobre temes diversos, que difondrà en els pròxims mesos.

Observatori del Paisatge de Catalunya

El dossier 'Jardins' del web de l'Observatori del Paisatge vol fer més proper un patrimoni sovint poc conegut i valorat

Seguint la pista a l'Orgànica

Eduquem per a la sostenibilitat

Què tenen en comú un tap de suro i una pell de plàtan? I una espina de peix i una bosseta d'infusions? Què li passa a una poma quan l'enterres durant vint-i-un dies? I a un tros de paper d'alumini? Què és la matèria orgànica? Quanta en produïm cada dia i a quin contenidor l'hem de llençar? Aquesta i moltes altres preguntes són les que troben resposta en el nou taller adreçat a totes les escoles de la ciutat que ofereix el programa d'activitats escolars de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona.

Des de fa més de deu anys s'agrupen sota el nom *Com funciona Barcelona?* els tallers, les activitats i les visites educatives impulsades per l'Ajuntament de Barcelona amb l'objectiu que els escolars coneguin el funcionament ambiental de la ciutat. Les activitats del programa, que s'adrecen a tots els centres d'ensenyament de Barcelona i estan adaptades als diferents

cicles educatius, permeten reflexionar sobre temes com els nivells de soroll i l'impacte de les nostres activitats sobre la qualitat de l'aire, alhora que ajuden a comprendre els fluxos d'aigua, energia i residus, qüestió, aquesta última, en què s'emmarquen les activitats de "Seguint la pista a l'Orgànica". Les activitats tenen com a objectiu final que l'alumnat

El taller "Seguint la pista a l'Orgànica" és una de les novetats d'aquest curs

1 i 2. L'objectiu de l'activitat és que els nens i nenes aprenguin quins residus corresponen a la fracció orgànica, comparin com és el cicle de la matèria orgànica a la natura i a la ciutat, i entenguin la importància de separar de manera correcta aquests residus en origen per optimitzar-ne el reciclatge posterior

1.

La recollida de la fracció orgànica de residus té una rellevància especial a Barcelona

2.

repensi i canviï els seus hàbits i que conegui la gestió ambiental de la ciutat de Barcelona i s'hi comprometi.

'SEGUINT LA PISTA A L'ORGÀNICA'

Es tracta d'un dels tallers teoricopràctics dirigits per un educador o educadora ambiental i desenvolupats a l'aula en una sessió d'una hora. S'adreça a tot l'alumnat d'Educació Primària i es pot portar a terme de dilluns a divendres durant tot el curs escolar.

L'activitat està dividida en tres parts, amb l'objectiu que els nens i nenes aprenguin quins residus corresponen a la fracció orgànica, comparin com és el cicle de la matèria orgànica a la natura i a la ciutat, i entenguin la importància de separar de manera correcta aquests residus en origen per optimitzar-ne el reciclatge posterior. La primera part del taller consisteix en un joc conjunt participatiu en què l'alumnat classifica diversos tipus de residus en les seves categories i aprenen de manera pràctica a quin contenidor s'han d'abocar. En segon lloc, es divideix la classe en petits grups i es desenvolupa una doble tasca paral·lela: mentre uns grups porten a terme una dinàmica educativa mitjançant materials didàctics dissenyats específicament per a aquest taller, amb els quals els nois i noies aprenen com és el cicle de la matèria orgànica, uns altres enterren un seguit de materials de diferent tipologia en torretes per estudiar l'evolució de la seva degradació: des de materials orgànics fins a plàstics i alumini, passant per paper de cuina i de diari.

D'aquesta manera, l'activitat no s'acaba després dels seixanta minuts que dura el taller, sinó que es planteja un treball

continuat perquè l'alumnat acabi d'entendre, a través de la seva pròpia experiència, què és la matèria orgànica, en què es pot transformar a través del reciclatge i per què és important separar-la de manera selectiva a les nostres llars.

CAMPANYA CIUTADANA

El taller "Seguint la pista a l'Orgànica" és una de les novetats d'aquest curs dins del programa d'activitats escolars de medi ambient de l'Ajuntament, juntament amb la visita guiada a la Fàbrica del Sol, el nou equipament d'educació ambiental de referència a la ciutat.

I és que, aquest any, el tema de l'orgànica té una rellevància especial a la ciutat de Barcelona. S'està portant a terme la renovació dels contenidors de recollida selectiva a la ciutat, que incorporen un model més còmode i accessible per a la ciutadania, i s'està estenent la recollida de matèria orgànica a tots i cadascun dels barris de Barcelona, mitjançant el nou contenidor de color marró. Hi ha una campanya d'informació i educació per barris, amb diferents punts informatius instal·lats en mercats, centres cívics i altres equipaments de la ciutat on es pot passar a recollir un cubell i altres materials (bosses compostables, receptari i imant de frigorífic) per aprendre a separar aquesta fracció a la llar i poder-ho fer de la manera més adequada. De tot plegat, la comunitat educativa no en podia quedar al marge. És per això que s'ha ideat l'activitat escolar "Seguint la pista a l'Orgànica", un recurs educatiu excel·lent per complementar aquesta campanya, que es porta a terme a escala global a tota la ciutat. Per a més informació i reserves: www.bcn.cat/medi-ambient.

Fer les plantes a casa (3)

Apunts de jardineria

En els darrers números de 'B verda' hem explicat diferents tècniques de reproducció de plantes. En aquest últim article de la sèrie ens referirem a quatre tècniques de reproducció vegetativa: la capficada, l'empelt, la divisió de mata i els òrgans especials.

La divisió es fa quan les plantes encara no són actives, a principis de la primavera. Es fan tantes seccions com permet la grandària de la planta

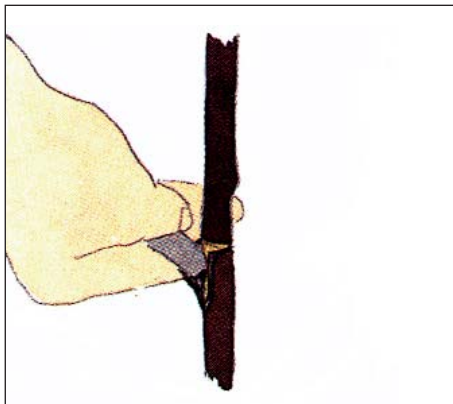
La capficada és un tipus de reproducció vegetativa en què, com en el cas dels esqueixos, tractats en els apunts de l'anterior número, s'estimula la formació d'arrels d'un tros de planta, però en aquest cas abans de separar-la de la planta mare. Es fa servir en plantes llenyoses difícils de multiplicar per esqueix. Per induir la formació d'arrels es fa un tall o es treu un anell d'escorça en una branca i es recobreix amb terra o substrat. La branca de la planta es doblega i s'enterra en el sòl (preparat perquè tingui un bon drenatge i aireig) per la part on s'ha fet el tall i se subjecta a terra amb un clavilla o posant-hi un pes que la mantingui ajaguda. Quan fa arrels es pot tallar i separar de la planta mare per obtenir una nova planta indepen-

dent. En les capficades aèries, la branca no s'enterra, sinó que el tall es recobreix amb un substrat lleuger i humit, com la torba, que s'embolica amb un plàstic opac per evitar l'assecamment. Es fa servir, per exemple, en la multiplicació de camèlies, arbres fruiters, *Ficus elastica* i magnòlies a la primavera, quan la planta està activa. La capficada estarà llesta per separar-la de la planta mare a la tardor o l'hivern.

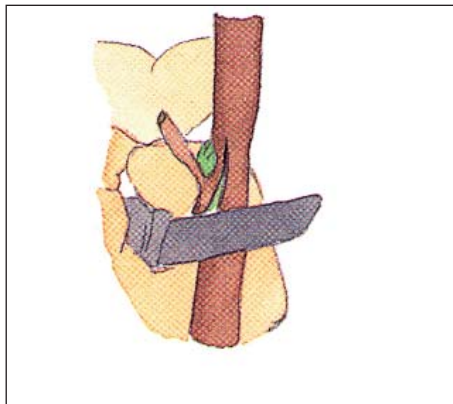
L'EMPELT

És una tècnica que requereix experiència, i que consisteix a unir una part d'una planta amb capacitat per desenvolupar la part aèria amb un altra d'arrelada o que arrelarà per formar en conjunt una nova planta que

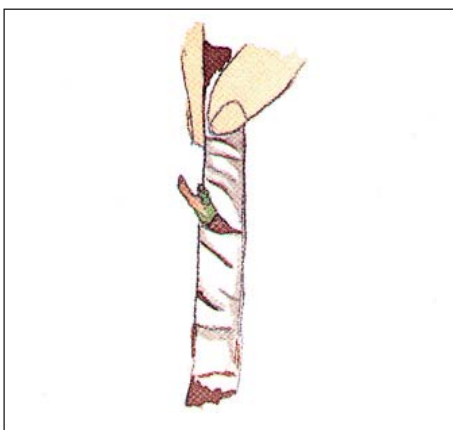
1.

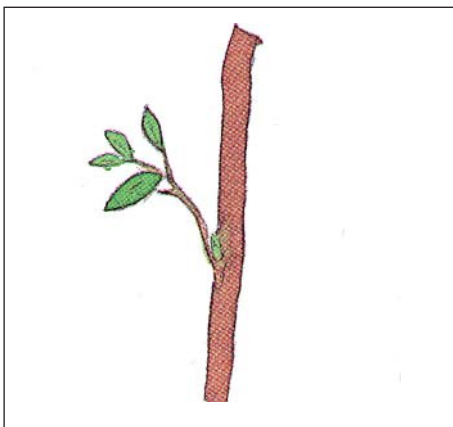
2.

3.

4.

5.

1, 2, 3, 4 i 5. Procés per fer un empelt
Dibuixos: Mercedes Delso

combina les característiques desitjades de totes dues. Només es poden empeltar plantes emparentades, com són els cultivars d'una espècie o bé espècies d'un mateix gènere. S'utilitza, entre d'altres, per multiplicar plantes de difícil reproducció per altres mètodes o per conrear espècies d'arrels sensibles a determinades plagues o malalties. Exemples de plantes obtingudes per empelt són els rosers, els xiprers, les moreres, *Raphiolepis indica* i arbres fruiters, entre altres.

El portaempelt, també dit peu o patró, és la planta que desenvoluparà les arrels sobre la qual s'empelta la que formarà la tija. Els empelts poden ser de pua o agulla, de gemma o ullet i d'aproximació. El de pua consisteix a inserir un tros de branca que porta una o dues gemmes en l'espai que deixa un tall fet sobre una branca o tija del peu. N'hi ha de diversos tipus: laterals, a l'anglesa, dobles, etc. Per fer l'empelt de gemma, un dels més habituals, es talla, amb un tall net, un tros d'escorça de la planta a empeltar que dugui una gemma amb una làmina dels teixits interns. Aquesta gemma s'insereix a la superfície del portaempelt que ha quedat a l'aire després d'haver fet una incisió a l'escorça i haver-la aixecat i separat dels teixits interns. És molt important que els teixits interns especialitzats en el creixement en gruix, o càmbium, de les dues plantes quedin en contacte íntim perquè es puguin soldar. Per facilitar la soldadura es lliga amb ràfia o amb un altre sistema i en alguns casos es cobreix la unió amb material impermeable per impedir la deshidratació.

En els empelts d'aproximació es posen en contacte dues branques que finalment queden soldades. És un procés que de vegades es dona a la natura espontàniament. En patis i passejos es poden veure moreres, plàtans i altres arbres que tenen les branques unides formant un enreixat natural. La millor època per fer-ho és la primavera, quan la saba està en moviment.

DIVISIÓ DE MATA

Les plantes herbàcies vivaces de tiges curtes que fan rebrots a la base i arrels abundants en forma de cabellera es poden dividir per obtenir-ne de noves. És el cas de *Spathiphyllum*, *Agapanthus*, *Clivia*, les cintes, les falgues i les fulles. La divisió es fa quan les plan-

tes encara no són actives, a principis de la primavera. Es fan tantes seccions com permet la grandària de la planta i, de cadascuna, se n'eliminen les arrels mortes per obtenir plantes més joves.

TIGES I ARRELS ESPECIALS

Els bulbs són tiges subterrànies amb fulles transformades carnosos on s'acumulen les reserves per brotar en el bon temps. Són plantes bulboses les tulipes, els narcisos i els jacints. Molt semblants al bulbs són els corms, que no tenen fulles carnosos i acumulen les reserves a la tija, en forma de disc gruixut, com és el cas del gladiol, *Freesia x hybrida* i el safrà. Aquest tipus de plantes formen petits bulbs i corms al costat del principal, que són els que s'utilitzen per reproduir-les. Es planten i es fan créixer durant dues o més temporades fins a obtenir la grandària suficient per poder-los utilitzar com a planta de flor. Algunes plantes bulboses produeixen bulbs aeris a les axil·les de les fulles. La formació dels petits bulbs o corms es pot estimular fent incisions a la base dels grans un cop han florit i es desentenen per guardar-los en un lloc sec i fresc fins al moment de la plantació.

Els rizomes també són tiges subterrànies que acumulen reserves, generalment de creixement horitzontal. Les gemmes d'aquestes tiges es desenvolupen formant la part aèria, com és el cas d'algunes gespes, la canya o el lliri blau. Les plantes rizomatoses es poden reproduir plantant trossos dels rizomes, sempre que portin com a mínim una gemma.

Els tubercles, com la patata i *Cyclamen sp.*, són tiges subterrànies que també es reproduïxen plantant-ne trossos que portin una gemma. Hi ha plantes, com les peònies i les dàlies, d'arrels tuberoses que porten gemmes a la part superior, per la qual cosa cal fer-ne fragments tallant-les longitudinalment perquè cada tros porti gemmes. Les maduixeres, les cintes i algunes gespes fan estolons. Són tiges llargues que creixen sobre el terra i fan brots que arrelen. Aquests brots es poden tallar i plantar per fer noves plantes.

M. Alba Fransi
Centre de Formació del Laberint

Un patrimoni viu

Fulls tècnics

Casuarina (*Casuarina cunninghamiana*), situada al Parc de la Ciutadella (Ciutat Vella). Núm. de catàleg: 0051-01-94. Té una alçària de 22,50 m, 5,50 m de volta de canó a 1,3 m, i 18 m de diàmetre de capçada. Edat aproximada en el moment de la catalogació: 115 anys

El 17 de febrer de 1994, la Comissió de Govern de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar la catalogació dels primers cinquanta arbres del Catàleg d'Arbres d'Interès Local de la ciutat. Des d'aleshores ja són cent quaranta-set els arbres o grups d'arbres que formen part d'aquest catàleg.

El Catàleg d'Arbres d'Interès Local de Barcelona recull els exemplars arboris i les plantacions d'arbres més valuosos de la ciutat des del punt de vista ecològic i històric. La inclusió d'un arbre o grup d'arbres en el catàleg suposa la seva preservació, tant si es tracta d'un exemplar de propietat municipi-

pal com si és de propietat privada. L'Àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Barcelona vetlla pel manteniment del catàleg i s'encarrega d'afegir-hi noves incorporacions i de restar-ne les baixes.

La catalogació dels arbres és competència del Consell Plenari de l'Ajuntament, que, a proposta d'una comissió de catalogació, inicialment formada per tècnics de Parcs i Jardins de Barcelona, Institut Municipal, i experts en agronomia, biologia, història de la ciutat i gestió dels espais verds, analitza paràmetres com la longevitat, la raresa o l'interès botànic, emblemàtic i històric. A causa de la importància que té en

El Catàleg d'Arbres d'Interès Local inclou els exemplars i les plantacions més valuosos de la ciutat

Alzina (*Quercus ilex*) situada als Jardins de Bacardí (les Corts). Núm. de catàleg: 0063-04-94. L'alçària d'aquest arbre és de 14,50 m, amb una volta de canó a 1,3 m de 2,04 m i 8 m de diàmetre de capçada. Edat estimada en el moment de la catalogació: 105 anys.

l'àmbit públic la protecció dels arbres d'interès local, l'any 2008 es van incorporar a aquesta comissió entitats, institucions, professionals i ciutadans relacionats amb l'entorn acadèmic, tècnic i professional de la jardineria i l'urbanisme.

PROCÉS DE CATALOGACIÓ

L'Àrea de Medi Ambient registra totes les peticions que arriben per a la catalogació d'arbrat. L'origen de les propostes pot ser molt divers: tècnics, ciutadans, associacions de veïns o institucions particulars i públiques. En cas d'arbres privats, la petició l'ha de fer el propietari de l'espai on hi ha l'arbre o bé el mateix Ajuntament. Els arbres proposats per formar part del Catàleg d'Arbres d'Interès Local són visitats *in situ* per poder avaluar-ne la viabilitat, redactar l'informe corresponent i notificar-ho al Districte. Els serveis jurídics redacten la proposta de resolució definitiva i l'envien al Consell d'Administració de Parcs i Jardins perquè la presència ho elevi al Consell Plenari de l'Ajuntament, que és el que ho aprova definitivament.

FITXES DEL CATÀLEG

Cada arbre catalogat disposa d'una fitxa on consta el número de catàleg, la identificació de l'arbre o grups d'arbres (nomenclàtic i nom català, mides d'alçada, volta de canó i capçada, i edat estimada), la seva localització a la ciutat, la justificació dels paràmetres que s'han valorat en la catalogació, una fotografia i el plànol de situació. Els exemplars catalogats se senyalitzen amb una placa perquè la ciutadania els pugui identificar. Pot passar que un arbre perdi la singularitat que el caracteritzava; en aquest cas, la Comissió de Catalogació decidirà retirar-lo del catàleg i arxivar la fitxa en l'expedient i en la llista històrica de baixes. La llista d'arbres catalogats retirats es pot consultar al web de Parcs i Jardins. L'Àrea de Medi Ambient és la que vetlla pel bon estat dels arbres catalogats, tant

dels públics com dels privats, a través de l'aplicació del Pla de Manteniment dels Arbres Catalogats. També controla l'estat de l'entorn de l'arbre.

CRITERIS DE VALORACIÓ

Els paràmetres que es valoren a l'hora d'incloure un arbre dins del Catàleg d'Arbres d'Interès Local són, principalment, l'edat, la història, les seves qualitats estètiques, la singularitat, l'interès botànic i altres punts excepcionals. La longevitat és un aspecte molt variable, ja que està en funció de l'espècie de què es tracti, però, generalment, l'edat mínima d'un arbre que ha evolucionat sense patir malures ni altres agressions alienes es calcula en cinquanta anys. Quant a l'edat màxima, a la ciutat n'hi ha alguns que sobrepassen els cent anys. Respecte al valor històric o emblemàtic, sovint els arbres són els únics testimonis vius de la història dels barris i de la ciutat. Amb la seva catalogació es pretén protegir-los i preservar-los per a la memòria popular. A vegades, exemplars d'arbres i plantacions procedents d'altres zones climàtiques s'han desenvolupat extraordinàriament a la nostra ciutat, gràcies a un microclima especial. Aquests exemplars adults mereixen ser conservats com a patrimoni de la ciutat mitjançant la inclusió en el Catàleg d'Arbres d'Interès Local. La biodiversitat, a més de ser necessària per assegurar la continuïtat de la flora i la fauna del planeta en un medi ambient natural, també és important dins d'una ciutat, com a mostra de la vegetació pròpia del país i d'altres zones geogràfiques. En altres ocasions, la singularitat pot significar la presència de l'únic exemplar d'una espècie en un districte, en un barri o fins i tot a Barcelona. Els exemplars catalogats com a arbres d'interès local es poden consultar al web www.bcn.cat/parcsijardins.

Bellaombra (*Phytolacca dioica*) situat a la pl. Francesc Macià (Eixample). Núm. de catàleg: 0061-02-94. Té una alçària de 10 m, 3,5 m de volta de canó a 1,3 m i 20 m de diàmetre de capçada. Edat estimada en el moment de la catalogació: 80 anys.

Punts de recollida d'arbres de Nadal

Un any més, un cop acabades les festes, pots deixar el teu arbre de Nadal als 220 punts de recollida d'arbres que l'Ajuntament de Barcelona posa al teu servei.

CIUTAT VELLA

Parc de la Ciutadella i zoo, al costat de pg. Picasso / av. Marquès de l'Argentera
Parc de la Ciutadella i zoo, al costat de c. Wellington / pg. Pujades
Jardins de Sant Pau del Camp
Pl. Vicenç Martorell
Pl. Cucurulla
Pg. Born
Pl. Carles Pi i Sunyer
Av. Francesc Cambó
Pl. Emili Vendrell
Pl. Catedral
Pl. Castella
Pl. Pes de la Palla
Pl. Catalunya / av. Portal del l'Àngel
La Rambla, davant de Pompeu Fabra
Pl. Josep M. Folch i Torres
Pl. La Maquinista
Pl. Ramon Berenguer el Gran
Jardins del Doctor Fleming
Pl. Poeta Boscà
Pl. Pau Vila
C. Almirall Cervera / Passeig Marítim de la Barceloneta
Pl. Mar / pg. Joan de Borbó Comte de Barcelona

EIXAMPLE

Parc de Joan Miró, a la banda de c. Aragó / c. Vilamarí
Parc de Joan Miró, a la banda de c. Vilamarí / c. Diputació
Parc de l'Estació del Nord, a la banda de c. Almogàvers / c. Wellington
Parc de l'Estació del Nord, al costat de la Guàrdia Urbana
C. Castillejos / c. Ribes
Rbla. Catalunya / c. València
Rbla. Catalunya / c. Còrsega
Placeta Diagonal / c. Diputació / c. Padilla
Av. Diagonal / pg. Sant Joan
Pl. Doctor Ferrer i Cajigal
Pl. Doctor Letamendi, costat muntanya
Jardins de la Reina Victòria
C. Enric Granados, entre av. Diagonal i c. París
Av. Roma, entre c. Borrell i c. Urgell
Av. Roma - c. Casanova
Av. Roma - c. Rocafort
Av. Josep Tarradellas / c. Calàbria
Jardins de Sebastià Gasch (c. Rocafort, 87, interior d'illa)
Pg. Sant Joan - Gran Via, banda muntanya-Besòs
Pg. Gràcia / c. Diputació
Pg. Gràcia / c. Provença
Pg. Gràcia / pl. Catalunya
Jardins de la Torre de les Aigües (c. Roger de Llúria, 56)
Pl. Universitat
Pl. Urquinaona
Av. Mistral / c. Entença
Av. Mistral / c. Viladomat
C. Tamarit / c. Urgell
Jardins de Montserrat Roig

Tots els arbres es portaran a reciclar. L'arbrat es triturarà per convertir-lo en encoixinat o *mulching*, un residu vegetal triturat que es diposita en capes sobre la terra vegetal (àre-

Jardins de la Indústria
Pl. Gaudí
Pl. Sagrada Família
Jardins de Montserrat
Jardins de l'Alguer
Av. Josep Tarradellas / pl. Francesc Macià

SANTS-MONTJUÏC

Parc de Can Sabatè
Pl. Teresa Claramunt amb c. Ferrocarrils Catalans
Jardins de Sant Cristòfol / pg. Zona Franca
Parc de l'Espanya Industrial
Mirador del Poble-sec - control
Montjuïc
Parc de la Font Florida
C. Alts Forns / c. Mare de Déu de Port / c. Aviador Ruiz de Alda
Jardins de Sant Cristòfol amb c. Mecànica
Jardins de Can Mantega
Pl. Sortidor
Pl. Joan Corrades
Pl. Navas
Pl. Farga
Pl. Sants (dos punts)
C. Brasil / c. Creu Coberta
Jardí de Celestina Vigneaux
C. Vilardell / c. Moianès
Pl. Olivareta
C. Vilardell / c. Sant Roc
C. Tarragona amb pg. Sant Antoni
Pl. Bonet i Muixí
C. Badal / c. Constitució

LES CORTS

Parc de Cervantes (Roserar)
Av. Diagonal / c. Entença
Parc de les Corts
Jardins del Doctor Dolça
C. Doctor Ferran / pg. Manuel Girona / c. Capità Arenas / c. Manila
Jardins de Clara Campoamor
Pl. Centre
Jardins de les Infantes
Jardins de Joaquim Ruyra
Jardins de Bacardí
C. Gelabert
Pl. Can Rosés
C. Torrent de les Roses, davant del núm. 54
Travessera de les Corts - c. Les Corts
C. Cardenal Reig - c. Pintor Ribalta

SARRIÀ-SANT GERVASI

Pl. Adrià
Pl. Consell de la Vila
Pl. Joaquim Folguera
Parc de Monterols
Jardins de Moragas
Jardins del Turó del Putget / c. Marmellà
Jardins de la Vil·la Amèlia / c. Eduardo Conde
C. Prats de Molló / c. Hercegovina
Av. Pau Casals / c. Bori i Fontestà
Av. Pau Casals / c. Mestre Nicolau
C. Santa Fe de Nou Mèxic /

es d'arbrat, talussos o arbres espais) i que millora la retenció d'humitat i l'aïreigament del sòl, i dificulta l'aparició de males herbes. Busca el punt més proper i col·labo-

c. Escoles Pies
Jardins de Can Castelló
C. Doctor Roux / c. Pau Alcover
Pl. Roig i Raventós
Jardins de Ca n'Altimira
Jardins de la Tamarita
Pl. Artós
Pl. Manuel Corachan
Pl. Pep Ventura (Vallvidrera)
Pl. Sarrià
Pl. Ferran Casablanques
Jardins de Maluquer
Pl. Molina

GRÀCIA

Pl. Gal·la Plàcidia (dos punts)
Pl. Lesseps, al costat de la Parròquia dels Josepets
Pl. Sanllehy
Parc de la Creueta del Coll
Park Güell / c. Olot
Pl. Alfonso Comín
C. Pi i Margall / c. Ca l'Alegre de Dalt
Pl. John Lennon
Jardí de la Sedeta
Pl. Trilla
Pl. Nord
Via Augusta / c. Luis Antúnez
Jardins de Salvador Espriu, banda Diagonal / c. Gran de Gràcia
Pl. Revolució de Setembre de 1868
Pg. Sant Joan / Travessera de Gràcia (dos punts)
Pl. Joaníc

HORTA-GUINARDÓ

Parc de les Aigües
Parc de l'Amistat, per c. Coïmbra
Jardins del Príncep de Girona / c. Taxdirt
Parc del Guinardó
Pl. Catalana
Pl. Eivissa (dos punts)
Pl. Maragall
Rbla. Carmel amb c. Dante
Ctra. Carmel / c. Can Xiro
Av. Jordà / c. Idumea
C. Poesia / c. Àngel Marquès
C. Jorge Manrique / c. Ventura Rodríguez
C. Campoamor / c. Rembrandt
C. Tenerife
C. Lisboa
Pg. Maragall, 295-297
Pg. Maragall / c. Segle XX

NOU BARRIS

Via Júlia / Via Favència
Parc de la Guineueta, al costat de la pl. Lluçmajor
Parc de la Guineueta, davant del c. Castor, 21
Parc del Turó de la Peira, banda pg. Fabra i Puig
Parc del Turó de la Peira, banda pg. Turó de la Peira / c. Beret
Parc de Josep Maria Serra Martí
C. Baltasar Gracián / pge. Argullós
Via Júlia / c. Conflent

ra en el reciclatge d'arbres per millorar la qualitat dels espais verds de la ciutat. Del 7 al 17 de gener trobaràs els punts de recollida als següents emplaçaments.

C. Vèlia amb c. Escòcia
Pg. Fabra i Puig, entre c. Santapau i c. Malgrat
Pl. Lluçmajor
Pl. Virrei Amat
Pl. Roja
Pl. Sòller
C. Aiguablava
C. Ramon Albó / Cotxeres
Pg. Ciutat de Mallorca
Heron City, costat av. Rio de Janeiro / pg. Andreu Nin
Pg. Valldaura (davant del mercat)
Pg. Fabra i Puig / c. Pere d'Artés

SANT ANDREU

Pl. Taxi
Pl. Orfila
C. Gran de Sant Andreu / c. Rubén Darío
C. Gran de Sant Andreu / pl. Comerç
Pl. Assemblea de Catalunya
C. Portugal / c. Pegàs
C. Rovira i Virgili / c. Gran de Sant Andreu
C. Acàcies / c. Garcilaso / pg. Maragall
Jardins de Can Fabra
Jardins de la Casa Bloc (c. Valentí Iglésias / c. Eiximenis)
Av. Meridiana / c. Garcilaso (costat mar)
Pl. Ferran Reyes (dos punts)
Pl. General Moragues
C. Lima / c. Sas / pg. Guayaquil
Pl. Palmeres
Pl. Trinitat
C. Sant Adrià / c. Llinars
Pl. Congrés Eucarístic
Pl. Doctor Modrego
Pl. Ramon Riera
Centre Comercial La Maquinista

SANT MARTÍ

Av. Diagonal / c. Ciutat de Granada / c. La Llacuna
Parc del Clot (dos punts)
Parc de Carles I
C. Pere IV / c. Agricultura / c. Treball
Parc del Poblenou
Parc de Sant Martí (dos punts)
Can Miralletes / c. Conca / c. Sant Antoni Maria Claret / c. Indústria)
C. Perú
Rbla. Prim, entre c. Llull i c. Pallars
Rbla. Prim / c. Guipúscoa
Rbla. Prim / c. Santander
Pl. Verneda
Av. Icària / Centre de la Vila
Av. Icària / c. Àvila
Pl. Doctor Trueta
Jardins de Mercè Plantada
C. Trinxant / av. Meridiana
Pl. Doctor Serrat
Pl. Mare Nazària March
Pl. Porxos
C. Taulat / c. Selva de Mar

Pàgines verdes

CENTRE DE FORMACIÓ
DEL LABERINT

Cursos per a aficionats

Pràctic bàsic de jardineria: del 14 de gener al 27 de maig, el dijous, de 10 a 13 h o de 16 a 19 h. **Bàsic de jardineria:** del 15 al 17 d'abril, el dijous, de 18 a 20.30 h o el divendres, de 10 a 12.30 h. **Rosers; identificació i manteniment,** els dies 14, 15, 21, 22 i 28 de gener, de 10 a 12.30 h, i visita al Roserar de Cervantes el dia 6 de maig. **Les plantes de casa:** els dies 8, 11, 15 i 18 de març, de 10 a 12.30 h. **Hort ecològic:** criteris i tècniques de conreu: els dies 11, 16, 18, 23 i 25 de març, de 10 a 12.30 h.

Cursos tècnics especialitzats

Maneig de motoserra (1): manteniment de la motoserra i els seus dispositius de seguretat. 21 i 22 de gener, de 9 a 15 h. **Poda de fruiters:** 28 i 29 de gener, de 16.30 a 19.30 i 30 de gener, de 8 a 15 h. **Demostració de tala d'arbres (1):** 29 de gener, de 8.30 a 15 h. **Cobertes i murs vegetals per a la millora ambiental en edificacions i en l'ecosistema urbà:** 9, 10, 16 i 17 de febrer, de 17 a 20 h, i 18 de febrer, de 9.30 a 13.30 h. **Patologies de coníferes ornamentals:** 11 i 12 de febrer, de 16.30 a 20.30 h. **Maneig de desbrossadora (1):** 18 de febrer, de 16.30 a 20.30

h, i 19 de febrer, de 8.30 a 14.30 h. **Plantació d'arbrat viari (1):** causes de la manca de desenvolupament de les plantacions d'arbrat viari i criteris tècnics per reeixir en les plantacions. 23, 25 i 26 de febrer, de 16.30 a 20.30 h. **Bases per projectar les tècniques de bioenginyeria (2):** anàlisi prèvia, diagnòstic i característiques dels projectes de bioenginyeria. Tècniques de bioenginyeria per a l'estabilització de talussos i zones fluvials. 25 de febrer, de 15.30 a 19.30, i 26 de febrer, de 9 a 13 h i de 15.30 a 19.30 h. **Disseny, construcció i manteniment d'estanys al jardí amb criteris ecològics:** 1, 3, 4, 8 i 9 de març, de 17.30 a 20.30 h, i 11 de març, de 10 a 15 h. **Plagues i malalties dels principals planifolis ornamentals:** 11, 12, 18 i 19 de març, de 16.30 a 20.30 h. **Gespes: bases per a la implantació i el manteniment:** 16, 17, 23 i 24 de març, de 17.30 a 20.30 h, i 25 de març, d'11 a 14 h. **Pràctiques i processos en jardineria relacionats amb l'origen de patologies en plantes ornamentals:** 25 i 26 de març, de 16.30 a 20.30 h.

Centre de Formació del Laberint: c. Germans Desvallés, s/n. Parc del Laberint d'Horta - 08035 Barcelona. Tel.: 93 428 25 00 i 639 62 05 18, fax: 93 428 61 98, formacio.laberint@bcn.cat www.bcn.cat/parcsijardins

ACTIVITATS A
LA FÀBRICA DEL SOL

20 de gener: "Estem gastant el planeta?" Taller pràctic i visita guiada a l'exposició temporal *Un planeta per compartir: la petjada ecològica*. De 18 a 20 h. **23 de gener:** "El sol ens mou!" Vine a conèixer les possibilitats del l'energia del sol i t'emportaràs un petit cotxe solar fet per tu. Activitat familiar (a partir de 8 anys). D'11.30 a 13.30 h. **29 de gener:** "Del Poblenou industrial al 22@". De 10 a 12 h. **30 de gener i 27 de febrer:** visita a un tram del clavigueram de Barcelona. De 10 a 11 h o d'11 a 12 h. **3 de febrer:** "Estalviem energia a la llar". De 18 a 20 h. **10 de febrer:** conferència sobre la millora ambiental dels autobusos i visita a la central de seguiment de la flota d'autobusos de Barcelona. De 10 a 12 h. **13 de febrer:** contes infantils amb l'energia del sol, l'aigua, el vent i la terra. Activitat infantil. De 12 a 13 h. **16 de febrer:** "Projecte Rius: la gestió del territori". De 18 a 19.30 h. **18 de febrer:** "L'aire que respirem". Els efectes de la contaminació atmosfèrica sobre la salut. De 18 a 20 h. **23 de febrer:** visita a la central tèrmica de cicle combinat del Besòs De 9.30 a 11.15 h. **24 de febrer:** "Cuinant el planeta". Visió crítica dels efectes del sistema alimentari global sobre el canvi climàtic. De 18 a 20 h. **3 de març:** "El soroll de

la ciutat". De 18 a 19.30 h. **6 de març:** taller de construcció de forns solars amb aperitiu solar. Activitat familiar, a partir de 8 anys. D'11 a 14 h. **13 de març:** itinerari amb bicicleta fàcil i saludable a prop del mar, amb exercicis de relaxació i estiraments. Servei de lloguer de bicicletes. D'11 a 14 h. **18 de març:** visita a la central de la xarxa urbana de distribució de fred i calor, que obté l'energia de la incineració dels residus urbans. De 10 a 12 h. **20 de març:** ruta a peu des del Parc de l'Oreneta fins al Parc de Cervantes-Roserar. De 10 a 13 h. **Exposicions temporals:** *Un planeta per compartir: la petjada ecològica*, de l'11 de gener al 13 de febrer, i *Gràdua't en energia*, del 16 de febrer al 20 de març. **Exposició permanent:** un recorregut per la història de les energies. Visites guiades per a grups, amb reserva prèvia. Totes les activitats són gratuïtes. Les inscripcions s'obren catorze dies abans de fer-se l'activitat. Més informació i inscripcions: tel. 932 564 430, a/e: lafabricadel-sol@bcn.cat, web: www.bcn.cat/mediambient.

La Fàbrica del Sol: pg. Salvat Pappaseit, 1 - 08003 Barcelona. Tel.: 93 256 44 30, web: www.bcn.cat/mediambient. Horaris d'atenció al públic: de dimarts a divendres, de 10 a 14 i de 16 a 20 h, i dissabte, de 10 a 14 i de 16 a 19 h.

LA LLUNA

Plena: el 2 de desembre a les 07.30 (plujós) i el 31 de desembre a les 19.13 (calma), i el 30 de gener a les 06.17 (variable). **Minvant:** el 9 de desembre a les 00.13 (temps rúfol) i el 7 de gener a les 10.40 (calma). **Nova:** el 16 de desembre a les 12.02 (variable) i el 15 de gener a les 07.11 (vents freds). **Creixent:** el 24 de desembre a les 17.36 (bon temps) i el 23 de gener a les 10.53 (temperatures baixes).

EL SOL

L'1 de **desembre**, el sol va sortir a les 06.57 i es va pondre a les 16.23, i el 31 de desembre sortirà a les 07.17 i es pondrà a les 16.32. L'1 de **gener**, el sol sortirà a les 07.17 i es pondrà a les 16.33, i el 31 de gener sortirà a les 07.04 i es pondrà a les 17.06.

PLUJA I TEMPERATURA

El desembre del 2008 es van recollir a l'Observatori Fabra de Barcelona 96,8 l per m² d'aigua de pluja, i el gener del 2009, 67,6 l per m². La temperatura mitjana en aquest observatori va ser, el desembre del 2008, de 7,5 °C, i el gener del 2009, de 7,2 °C.

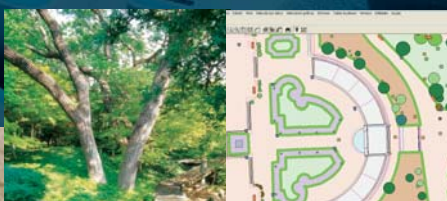
JARDINERIA

Al desembre se sembren anemones, tulipes, jacints i narcisos, i també clavells xinesos, crisantems, pensaments i malva florida. El mes de gener és el temps bo per sembrar malves, violers i roses dobles, que floriran a la primavera. A les explotacions florals se sembren les cabeces de flors primerenques, com el gladiol de primavera i la tulipa.

El valor de la informació

ArboPlan, Sistema Integral de Gestió Urbana

- Inventaris informatitzats
- Aplicació informàtica de gestió
- Control de qualitat de les tasques de manteniment
- Documentació tècnica i normativa
- Avaluació de l'arbrat
- Anàlisi de l'arbrat
- Testificació instrumental i informes

ArboMap.Net, l'Eina Informàtica de Gestió d'Elements Urbans, com ara:

- Zones verdes i arbrat
- Mobiliari urbà
- Jocs infantils
- Ferms i paviments
- Xarxes i conductes
- Residus urbans

L'aplicació informàtica més implantada als ajuntaments de:

Àvila, Fuenlabrada (Madrid), Osca, Las Rozas (Madrid), Lekeitio (Biscaia), Madrid, Pamplona, Parc de Vallparadis (Terrassa), Parque del Buen Retiro (Madrid), Parque de María Luisa (Sevilla), Pinto (Madrid), Segòvia, Sevilla i Vitòria

CONSULTORIA MEDIAMBIENTAL

Príncipe de Vergara, 210 - esc. A - 1º D. 28002 Madrid
Tel.: 915 618 400 / Fax: 915 618 447
tecnigral@tecnigral.es / www.tecnigral.es

AZAHAR

AZAHAR JARDINERIA Y RIEGOS S.A
Polígono industrial
C/ Riera Roja nº 29 C
08830 Sant Boi de Llob.

www.azahar.es

- Servei de conservació i manteniment d'espais verds.
- Gestió integral d'arbrat.
- Instal·lació i gestió de xarxes de reg automatitzades.
- Construcció de jardins.
- Obres de restauració paisatgística.
- Repoblacions forestals.
- Disseny d'espais verds.

c/ Fra Juníper Serra, 59-75
08030 BARCELONA
Tel: 93 278 76 00 - Fax: 93 278 76 96
www.urbaser.es

K.O. CO₂, Kit d'oficina sostenible

Marc fotogràfic, contenidor de residus de sobretaula i guia de bones pràctiques, fets tots tres de paper reciclat trepat. Aquesta és una de les raons per les quals tenim el **Premi 2007 Disseny per al reciclatge per la nostra estratègia +D'I**

elTinter

ARTS GRÀFIQUES, EDICIONS
I PRODUCCIONS S.A.L.

La Plana, 8 - 08032 Barcelona
Tel. 93 357 00 50 - 93 357 06 04
Fax 93 357 02 66
eltinter@eltinter.com
www.eltinter.com

CLD grup

**CONCESIONARIA
BARCELONESA**

CLD, Neteja i Gestió Ambiental

Gran Via de Carles III, 98, 3a. planta
08028 Barcelona

tel.: 93 330 85 18/19, fax: 93 330 85 23

a. e.: info@grupcld.com

web: www.grupcld.com

Pisto68 **Dumar** 1997

Pisto68 S.L.
Rosselló, 340, 5è-1a, Esc.D
08025 Barcelona
(0034) 934 591 354
pisto68@pisto68.com

**Solucions pràctiques per protegir
i conservar el Medi Ambient**

Cendrer de platja **Cendrer Portàtil** **Ecocendrer**

Recollidors de KK **Aparcament Caní** **Papereres Canines**

Consigna de platja **Punt SOS platja** **Cendrers Urbans**

Embut per a oli **Economitzadors**

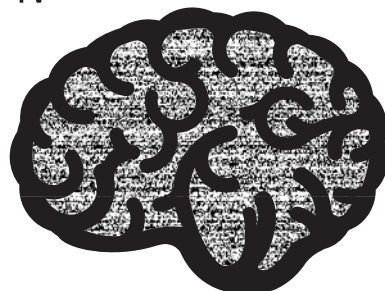
Contes Educatius

Vehicles Ecològics
Braçalel de seguretat
Xarxes anti - meduses
Fundes tèrmiques de neoprè
Envasos per piles

Estarem encantats de cercar qualsevol producte
que necessiti i no trobi a la nostra web

www.pisto68.com

PLAY TV

PLAY BDU

BDU
¿jugamos?

BDU juegos infantiles Richter : Tel: 932 464 904 : Mail: bdu@bdu.es : web: www.bdu.es

Centre mèdic Teknon

Aranjuez
Àrea Metropolitana de Barcelona
Bilbao
Burgos
Cerdanyola
Còlmenar Viejo
Cunit
Ferrol
Fuenlabrada
Getxo
Ibiza
La Coruña
La Orotava
Madrid
Masnou

CESPA, LÍDER EN JARDINERIA PÚBLICA DES DE FA MÉS DE TRENTA ANYS

Més de 120 clients repartits per tot Espanya estan satisfets amb el nostre servei i fan que avui CESPA compti amb una plantilla de més de 1.500 grans professionals que treballen diàriament per netejar, segar, podar, adobar, plantar i, en definitiva, tenir cura de més de 2.000 hectàrees de parcs i jardins públics.

Gràcies a la vocació, a la responsabilitat, a l'entrega i a l'esforç diari d'aquests jardineros, la resta de ciutadans podem gaudir d'una cosa que no té preu, malgrat que ens esforcem a posar-n'hi: els jardins.

www.cespa.es

Mondragón
Móstoles
Múrcia
Ourense
El Prat de Llobregat
Port de Barcelona
"Puppy" (Bilbao)
Reus
Santiago de Compostel·la
Sestao
Universitat Complutense
Valladolid
Valls
Vilanova i la Geltrú
Villanueva de la Calzada
Vigo
Zamora

Adoptar és l'opció més solidària

Si aquest Nadal vols un gos o un gat, pensa que adoptar és una experiència gratificant i un gest de solidaritat.

**No l'abandonis
Identifica'l
Recull les seves
deposicions**

Per a més informació:

**Centre d'Atenció d'Animals
de Companyia 93 428 44 17**

010

Establiment: 0,45 € Coste: 0,06 €
Tarifa per registre (IVA inclosa)
Horari: de dilluns a diumenge
de 8 a 24 h

**Barcelona
pel Medi
Ambient**

Ajuntament de Barcelona